IZHAJA OB PONEDELJKIH, SREDAH IN SOBOTAH - TELEFONI: UREDNIŠTVO 24-75, TAJNIŠTVO IN UPRAVA 21-90 - TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 77-70-1-135 - LETNA NAROČNINA 900 DIN, MESEČNA 75 DIN, POSAMEZNA ŠTEV. 10 DIN

LETO XIV — KRANJ, SOBOTA, 20. MAJA 1961 — ŠT. 57

GLAS

IZHAJA OD OKTOBRA 1947 KOT TEDNIK - OD 1. JANUARJA 1956 KOT POLTEDNIK - OD 1. JANUARJA 1960 TRIKRAT TEDENSKO - IZDAJA CP »GORENJSKI TISK« V KRANJU - UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR - GLAVNI UREDNIK: SLAVKO BEZNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Od začetka

Mnogo pišemo in govorimo o novih ekonomskih odnosih, o njihovem vplivu na poslovanje gospodarskih organizacij, prikazujemo pozitivne in negativne izračune, pri tem pa ne prisluhnemo mišljenju onih, zaradi katerih se je ta sistem tudi porajal — ne prisluhnemo mišljenju posameznega proizvajalca. Bodimo odkriti! Proizvajalci nimajo v mnogih primerih prave orientacije o novem ekonomskem sistemu, zato se tudi pritožujejo, da so od uvajanja novega gospodarskega sistema čutili le povišanje cen, kakor je dejal na letni konferenci tovarniškega komiteja ZK Železarne Jesenice eden izmed diskutantov.

Kje naj torej iščemo vzroke, da nam še ni uspelo novi ekonomski sistem približati neposrednim proizvajalcem. Mnenja sem, da je iskanje vzrokov samo v njihovi politično ideološki nerazgledanosti preveč enostransko. Zelo verjetno odpade več vzrokov za dejansko stanje na tiste, ki so nekako poklicani, da novo ekonomsko politiko posredujejo kolektivom. Prav pri razlaganju sistema pa zaidemo na stransko pot. Vse razlage in pojasnila se navadno pričnejo z nekimi ustaljenimi zakoni in primerjavami. Ne trdim, da metoda primerjanja ni uspešna in dojemljiva za vsakogar, vendar ni splošna in perspektivno veljavna. To vidimo že iz tega, da so primerjave starega in novega načina delitve dohodka v nekaterih podjetjih zagovarjale načela starega sistema, čeprav je vsak, ki je vsaj bežno poznal zakone ekonomike vedel, da ta primerjava govori v korist novega sistema delitve. Torej samo primerjave niso vedno uspešne in ne moremo izhajati iz nekih že postavljenih zakonov, ker teh proizvajalci ne poznajo tako v potankosti. Zato jim je treba novi sistem delitve prikazati drugače. Pričeti je treba spodaj, na začetku in ne nekje v sredini. Povedati moramo vse, kako se dohodek ustvarja, od česa je odvisen in kako je povezan z notranjo organizacijo podjetja ter prizadevnostjo delavcev; ne pa začeti govoriti o dohodku, ne da bi vedeli, kako se ta oblikuje.

Mislim, da bi po tej poti morali približati novo ekonomsko politiko slehernemu proizvajalcu. Ne sme nas zadovoljiti, da ljudje samo verjamejo, da je nova delitev zanje ugodnejša. Mnenja sem, da naš novi sistem ne bo mogel zaživeti s polnim elanom, dokler ga ne bo pravilno začutil in razumel sleherni proizvajalec. np

Med potrebami in možnostmi v kranjski občini

KJE NAJTI SREDSTVA?

ZA GRADNJO NAJNUJNEJŠIH OBJEKTOV DRUŽBENEGA STANDARDA PRIMANJKUJE ŠE 150 MILIJONOV DINARJEV

Čez viseči most ni več varen prehod. — Otroci nimajo kam v šolo. — Žena se je prehladila in zbolela, ker je morala prezgodaj iz porodnišnice. — Tisoči športnikov in šolske mladine zahtevajo športno igrišče . . .

Taki in podobni so bili glasovi volivcev lani jeseni. A prav o tem so volivci razpravljali že pred leti in zahtevali naj bi občinski organi zagotovili uresničitev teh neobhodnih potreb.

Ob takem pritisku prebivalstva, ob upravičenih zahtevah po določenih objektih je ObLO Kranj že zadnja leta skušal reševati določene probleme z združevanjem sredstev gospodarskih organizacij. Tako so predlanskim zbrala kranjska podjetja okroglo 154 milijonov dinarjev, lani pa 104 milijone. Večina sredstev je šla za nov Zdravstveni dom.

Toda potrebe nenehno rastejo. Letos je v gradnji več objektov, ki naj bi prebivalcem zagotovili udobnejše življenjske pogoje. Primanjkuje pa sredstev. O tem je razpravljal že občinski zbor proizvajalcev. Po njihovem predlogu naj bi vse gospodarske organizacije dale svoj delež, in sicer 10 odstotkov od lanskega čistega dohodka ter 10.000 dinarjev po zaposlenem v podjetju. Po tem ključu naj bi največ prispevala tovarna Iskra, in sicer 61 milijonov dinarjev, »Sava« 51 milijonov, Tiskanina 37, Inteks 28, Projekt in Planika po 14 milijonov dinarjev in podobno. Toda to so šele predlogi. Gre pa za ugotovitev, da brez sodelovanja vseh proizvajalcev in prebivalstva sploh ni mogoče uresničiti teh ciljev. Razen že objubljenih prispevkov nekaterih podjetij še zmeraj primanjkuje 150 milijonov dinarjev za uresničenje najnujnejših, že začetih del.

V JESENI BO SE HUJE

Tako nam je povedal tovariš Vončina, načelnik oddelka za šolstvo pri ObLO v Kranju, ko smo ga pobarali o sedanji stiski v šolskih prostorih. Kranj ima še danes, ko ima 21.000 prebivalcev, malone iste šolske zmogljivosti kot takrat, ko je bilo tu 9000 prebivalcev. V osmih oddelkih traja pouk kar v treh izmenah — od 8. ure zjutraj pa do 7. ure zvečer.

»Ob takih pogojih ni več ogrožen le učni uspeh marveč celo zdravstveno stanje otrok. Zlasti je to pereče v mestu, kjer nimajo otroci ustreznih telovadnic, delavnic in drugih prostorov, ki jih zahteva sodobna šola. V jeseni, ko se bo na Zlato polje naselilo še veliko novih družin iz raznih krajev, bo gneča v šolah še hujša,« je povedal tovariš Vončina. Zato je šola na Planini več kot nujna. Stavba je že skoraj dograjena in jo nameravajo odpreti ob občinskem prazniku, 1. avgusta. Tam bo 15 učilnic z ustreznimi stranskimi prostori.

Prav tako je nujna šola v Šenčurju, kjer ima 267 šoloobveznih otrok samo 3 učilnice. Že letos je prav tako treba narediti načrt za novo šolo na Zlatem polju, kajti šole v mestu še zmeraj ne bodo mogle zadostiti vsem potrebam.

ŽIVLJENJA V NEVARNOSTI

Zraven Zdravstvenega doma so že narejeni temelji tudi za novo Bolnišnico za ginekologijo in porodništvo. Na Gašteju so v mali vili uredili porodnišnico pred 6 leti. Število sprejemov se je naglo dvigalo; in sicer od 1935 sprejetih porodnic oziroma pacientk v 1956. letu pa do 3031 sprejemov lani. Lani je bilo samo še 60 rojstev izven te ustanove po občini. Toda prostori nikakor ne zadostujejo več potrebam, še manj pa ustrezajo sodobnemu načinu zdravljenja. Celo sanitarna inšpekcija je že grozila z zaporo te bolnišnice.

»Gre za to, da so v nevarnosti življenja žena in novorojenčkov,« je med drugim pojasnil predstojnik te ustanove dr. Igor Veter. »Sedanji pogoji dela ne zagotavljajo popolne varnosti. Hkrati pa moramo matere odsloviti že po 5. ali 6. dnevu po porodu. Na Jesenicah jih držijo povprečno 8, v Ljubljani 9 dni po porodu, kar je tudi potrebno.«

Sedaj je tam le 40 postelj. Nova porodnišnica, ki pa bo tudi sodobneje opremljena in bo razpolagala z ustreznimi sanitarnimi in higienskimi prostori, bo imela še enkrat večjo zmogljivost — 80 postelj.

TAKO NE GRE VEČ

Že predlanskim so na zboru volivcev na Planini rekli, da viseči most ne zagotavlja varnosti pešcev. Na Hujah, v Čirčah in po vseh zborih onstran Kokre je bilo slišati zadnja leta, kako nujna je gradnja novega mostu. Razmeroma hitro se je gradnja tudi začela in kot obetajo, bo v jeseni že most v prometu.

Upravičeno pa se zgražajo športniki, češ, da se za gradnjo športnega stadiona in zimskega kopališča nihče več ne zmeni. Kranj ima okrog 2000 aktivnih in sposobnih športnikov z mnogimi prvaki, ki so znani daleč naokrog. Toda vsi ti športniki zaman že desetletja snujejo načrte, da bi prišli do centralnega stadiona. Prav tako bi ta stadion služil šolski mladini, ki jo je v Kranju okoli 7000. Zraven letnega kina so že začeli z gradnjo stadiona. Potlej pa je zmanjkalo denarja. Prav tako je obstala gradnja zimskega bazena v Savskem logu, ki ne bi bil le za plavalce marveč za higiensko kopanje sploh, kajti sedanje javno kopališče na Stari cesti bo ukinjeno. Kopališče bo namreč urejeno in opremljeno tudi za normalno kopanje s prhami, kjer bi se lahko dnevno okopalo približno 400 ljudi. Z gradnjo so pričeli že predlanskim poleti. Potem pa se je ustavilo. Vendar tako ne gre več. Ob tem se dela skupna škoda.

PREVELIK KOS KRUHA

Glavni problem v vsej stvari je v neprestanem spreminjanju načrtov in predračunov. Samo za pet navedenih objektov so se med gradnjo dvignili zahtevki za nič manj kot za 459 milijonov dinarjev! Porodnišnica naj bi po prvotnih računih stala okroglo 265 milijonov dinarjev, kot že sedaj kažejo popravljeni računi in dodatni računi pa bo stala 404 milijone, se pravi 139 milijonov dinarjev več. Prav tako so projektanti dvignili predračunsko vsoto za 190 milijonov dinarjev pri načrtu za centralni stadion, 73 milijonov dinarjev

(Nadaljevanje na 2. str.)

Pozdrav mladosti

Dan mladosti!
Rojstni dan našega Tita!
Dan vajencev!

To so dnevi klijočega življenja, dnevi pomladi novega pokolenja, dnevi sproščenih src, dnevi tisočerih upov, prazniki rojstva nove dobe srečnih in svobodnih ljudi.

Vrtci, šole in domovi. Povsod je oživelo. Izurili so se recitatorji, igralci, telovadci in pevci. Po obronkih Stola in Jelovice so stekle štafete, odri so se napolnili, nezadržan smeh se je razširil od Sorice do Jezerščice. Že ves maj je tako. Mladi rod znova proslavlja.

Ondan je bila povorka. Tisoče mladih je bilo. Toda ob njihovi pesmi, ob njihovih korakih je bilo slišati nekaj posebnega: bilo je brnenje motorja, ki se je ob toploti martinovk izlivalo v novo pesem, pesem življenja. Slišati je bilo drsenje šestila po risalnem papirju, žvenketanje epruvet v laboratoriju, brnenje agregatorja ob Savi in kleketanje avtomatov v tovarni. Iz njihovih vrst je dihala pomlad, pomlad vsa drugačna kot včasih: polna zanosa, prostosti, svobode in sreče.

Proslave se nadaljujejo. Še so na vrsti povorke, prireditve, tekmovanja. Mladim iz Bohinja, Loke in Kranja se pridružujejo še oni izpod Matajurja in onstran Karavank. Jutri se bodo zbrali pod Poncami v Planici. Tjakaj bomo pohiteli tudi mi. Zraven njih: cicibanov, pionirjev in mladincev zapojmo tudi mi starejši, ki čutimo v njihovih vrstah sveže in nove moči, moči, ki bodo zamenjale utrujene roke, dopolnile in razvijale današnjo sposobnost in tehniko. Ob tem pa bodo Dnevi mladosti vsako leto še lepši.

Pozdravljena nova pomlad!

S seje IO okrajnega odbora SZDL

Mobilizirati čim širši krog ljudi

ZAKAJ SE ODBORNIKI NE UDELEŽUJEJO SEJ LJUDSKIH ODBOROV

Kranjska gora, 18. maja — Tu je bila danes ves dan seja Izvršnega odbora Okrajnega odbora SZDL. Na seji so razpravljali o pripravah na plenume občinskih odborov SZDL, na katerih bi razpravljali o konkretnih rezultatih in družbeno političnih posledicah novih predpisov o delitvi dohodka. Razpravljali so tudi o vlogi odbornikov občinskih ljudskih odborov v zvezi z bližnjimi volitvami, o volitvi sodnikov porotnikov in o pripravah na okrajno in republiško proslavo 20. obletnice ljudske revolucije ter imenovali komisije pri okrajnem odboru SZDL.

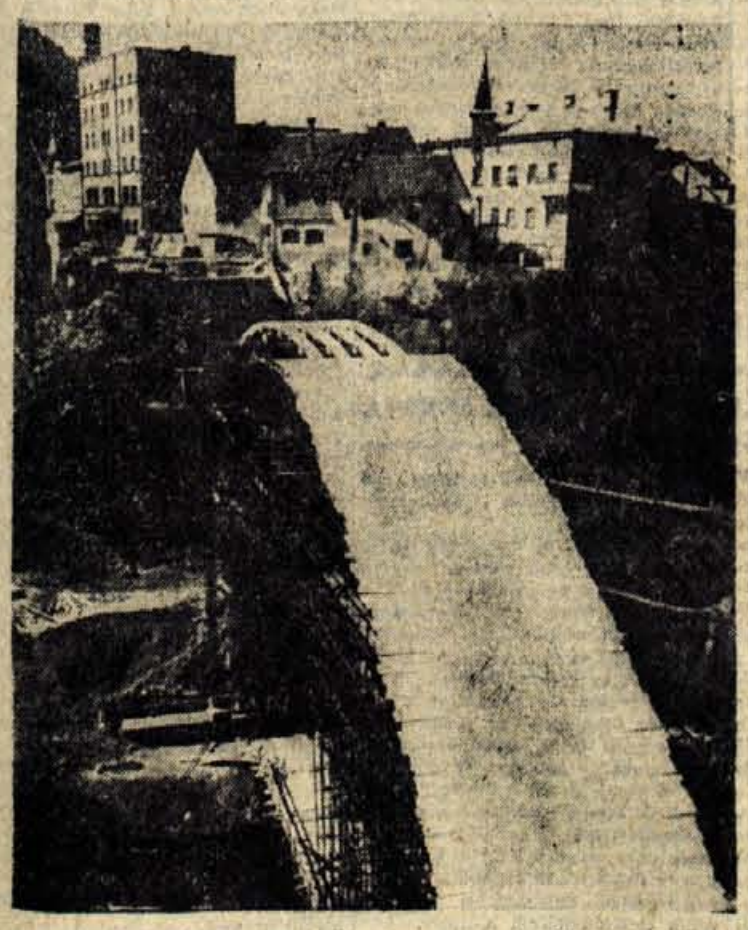

Novi most čez Kokro v Kranju bo za promet velikega pomena

V razpravi o novem sistemu delitve dohodka v gospodarskih organizacijah so poudarili predvsem, da je treba za sprovajanje sistema mobilizirati čim širši krog ljudi. V vseh podjetjih v okraju so razprave o tem problemu zelo živahne. V podjetjih se nekje v večji nekje v manjši meri uveljavljajo ekonomske enote, in sicer ne le kot obračunske enote, marveč kot organi poglobljenega delavskega samoupravljanja. Vendar je pri tem še precej nejasnosti in pomanjkljivosti, ki bi jih bilo treba konkretno obdelati prav na občinskih konferencah, ki naj bi bile še v tem mesecu ali pa v začetku prihodnjega meseca.

Iz podatkov posameznih občinskih ljudskih odborov je razvidno, da je udeležba odbornikov na sejah precej pičla. Mnogo je odbornikov, ki se niso udeležili niti polovice vseh sej ljudskega odbora. Za to je več vzrokov. Razen preobremenjenosti odbornikov, predvsem prenatrpani dnevni redi sej, tako da se posamezne seje zreducirajo zgolj na formalno glasovanje o manj pomembnih zadevah. Zaradi takega sistema dela ljudskih odborov, potem o važnejših vprašanjih mnogokrat odločajo strokovni kolegiji ali pa celo predsedniki ljudskih odborov sami. Razen tega je premajhna povezanost med odbornikom in volivci. Res je, da odbornik ni zastopnik samo svoje volilne enote v občinskem ljudskem odboru, to pa ne pomeni, da se pred sejami ljudskega odbora ne bi smel pogovoriti z volivci o problemih, ki so na dnevnem redu. V pripravah na volitve novih ljudskih odborov se bo treba zategadelj temeljiteje pogovoriti o liku ljudskega odbornika, kakor tudi pogledati, da se kandidira take ljudi, ki bodo imeli voljo in čas opravljati zaupano dolžnost.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Včeraj je bila v Tržiču občinska konferenca Zveze komunistov

OBRAZI IN POJAVI

Kaj boš govoril . . .

Sedel sem v parku in ju opazoval. Zatopljena v igro sta pozabila na vse ostalo. Zdaj pa zdaj je komu nasmeh preblisnil obraz — uspelo mu je, da je soigralca ukanil. Toda kmalu je bilo prijateljskega dvoboja konec. Tonček je vrgel frnikulo čez črto, Matjaž je protestiral in ogenj je bil v strehi.

»Se bosta že pomirila«, mi je šinilo v glavo. In res sta se. Vendar spet samo za kratek čas. Frnikula iz Tončkovih rok je spet zletela čez črto. To je bilo Matjažu dovolj.

»Kaj ti, pankrt«, se je široko razkoračil pred njim, »ti boš mene goljufal, ti?«

Pomislil sem. Beseda pankrt me je prizadela, vendar sem sklepal, da je Tončku samo zmanjkalo besed, ker je že nešteto malopridnežev, nagajivcev in podobno porabil v igri. Zato sem posegel vmes in dejal:

»Oba sta goljufala, pa bodita še oba pankrta.«

Z zadnjo besedo pa sem zadel v živo. Matjaž se je ves zaripel postavil predme in mi z razburjenim glasom zabrusil:

»Kaj, ali vi sploh veste, kdo je to pankrt? Jaz nisem, da veste, jaz imam očka, Matjaž pa ga nima, nima . . .«

— - —

Saj Matjažku ne zamerim, ker on ni kriv. Ne obsojam ga. Obsojam pa tiste, pri katerih je te besede slišal, obsojam vse tiste, ki še danes vcepljajo stare in nazadnjaške nazore v mlada srca.

Djuro Salaj

Danes, 20. maja, poteka tri leta odkar je v Lovranu umrl neutrudni vodja delavskega in sindikalnega gibanja tovariš Djuro Salaj. Od 1909, ko je kot krojaški pomočnik začel sodelovati v sindikalnih organizacijah, ga je revolucionarna ideja skozi vse življenje vodila samo skozi nenehni boj naprednega delavskega gibanja. Zato je bil večkrat preganjan in kot ustanovitelj KPJ l. 1919 ter kot njen poslanec v konstituanto 1920 tudi zaprt dve leti. Moral je v ilegalo. Toda pri tem je še z večjim zagonom in ljubeznijo do domovine deloval v vodstvu razrednega boja. Koncem 1944 se je vrnil iz Moskve ter kmalu zatem postal predsednik Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije in na tem mestu vodil naše sindikate do njegove smrti v 78. letu starosti.

Prostovoljci iz Iskre

V počastitev Titove štafete ob njenem pohodu skozi Kranj so vse frontovske organizacije 21. maja 1950 organizirale množične delovne akcije. Samo iz tovarne Iskra je šlo tisto popoldne na delo 600 delavcev in delavk, ki so opravili 1225 delovnih ur.

Napad v Medvodah

V noči med 20. in 21. majem 1944 je mineska grupa Prešernove brigade vdrla v Medvode. Med Retečami in Medvodami so minirali železniško progo na štirih mestih. Ob tem so tudi zaminirali in pognali v zrak medvoško postajno poslopje ter ga tako popolnoma uničili.

III. kongres ZKS

V unionski dvorani v Ljubljani je 18. maja 1954 začel z delom III. kongres ZKS Slovenije. Tovariš Miha Marinko je v svojem poročilu prikazal zlasti temeljne spremembe v obliki dela organizaciji ZK po VI. kongresu KPJ, ki so nalagale komunistom večje odgovornosti in neposredno delo v družbenih organizacijah.

Ljudje in dogodki

Sestanek v zdravilišču

V Evianu, slikovitem letovišču ob Lemanskem jezeru, kjer je veliko hotelov z zdravilnimi vrelci, bodo danes začeli pogajanja zastopniki začasne alžirske vlade in francoske vlade o rešitvi alžirskega vprašanja. Pred meseci, ko je de Gaulle prvič uvidel, da je treba ključ za rešitev alžirskega problema poiskati v neposrednem stiku z alžirsko vlado, je mesto Evian izzvalo v vseh prestolnicah in glavnih mestih precej nedvomiselno odobravanje, da je naposled prevladalo razumnejše gledanje v dolgoletni zgrešeni politiki francoske vlade do osvobodilne borbe alžirskega ljudstva. Dogodki, ki so čez noč spremenili odnose in preložili pogajanja na poznejši čas, so nam dobro znani. V Evianu je prišlo do umora njegovega prvega meščana, župana, v času, ko so pripravljali prvi sestanek. Povsod v Franciji so bili tokrat na delu desničarski »ščurki« in skrajno reakcionarno usmerjeni vojaški krogi, ki so preprečili, da bi pogajanja začeli. De Gaullova neodločnost, da obračuna z nasprotniki razumne rešitve alžirskega problema preko pogajanj, je povzročila znane dogodke v Alžiriji in zaroto proti peti republiki. Počakati je bilo treba nekaj tednov, da so »revolucijo« štirih generalov in padalcev v Alžiriji zatrli in da je tehtnica dogodkov povsem obvisela na de Gaullovi strani. Kljub grozilnim pismom in podzemnem delovanju »tajne« vojske in desničarskih organizacij, so v pogajanjih med de Gaullom in alžirsko vlado prišli do sporazuma, da je treba pogajanja nadaljevati.

S tuniškega letališča El Aulna je s posebnim letalom »DC-6« in potrebno diplomatsko pritljago odpotovala naravnost v Bois d'Avault v Ženevo, kjer bo njena rezidenca, 30-članske delegacije FLN. Alžirsko delegacijo vodi ministrski podpredsednik in zunanji minister v začasni alžirski vladi Krim Belkasem, ki ima pri roki veliko število izvedencev, tajnikov in pravnih svetovalcev. Alžirska stališča do pogajanj s Francijo so nam dobro znana, saj je začasna alžirska vlada izrazila večkrat željo, da se s francosko vlado pogovori o politični ureditvi problema, ki izstopa že dobro stoletje. Pričakujejo, da bo v bližnjih pogajanjih dosežena ureditev, ki bo ustrezala težnjam alžirskega naroda. Vprašanje je samo, če je Francija že pripravljena skleniti sporazum in končati dolgoletno vojno. Francoska izhodišča v teh pogajanjih so manj opredeljena. Minister za alžirske zadeve Joe bi moral pač vedeti, da pogajanja, če Francija ne bo spremenila svojih stališč, ne bodo šla vseh tistih rezultatov, ki jih svet z optimizmom pričakuje. Francija bo svoj mednarodni ugled lahko rešila samo z zelo trezno presojo položaja. Za prenehanje vojne, ki jo na znotraj razjeda, bo morala pač nekaj žrtvovati. Druge izbire ni.

V Evianu bodo te dni odločali o bodočnosti Alžirije. Tu bo morda določen zadnji dan že sedem let trajajoče vojne in sklenjen toliko zaželen mir. Zdravilne lastnosti »Eau d'Evian« bodo nemara zdravilno vplivale na veliko rano, ki ji pravimo alžirska vojna. Čeprav bosta delegaciji prihajale na pogajanje iz dveh različnih smeri, francoska z juga, alžirska pa s helikopterji iz Švice preko slikovitega lemanskega jezera, to ne izključuje možnosti, da se po pogajanjih ne bi skupaj razšli.

Iz razprave stalne okrajne konference za oddih in rekreacijo

Več ugodnosti za letovanja

PRED IN PO SEZONI

V našem listu smo že obširno pisali o minuli okrajni stalni konferenci za oddih in rekreacijo v Kranju. Danes pa bomo nanizali še nekaj najpomembnejših misli iz razprave, ki so sprejete kot zaključki konference.

Razen tega, da so sprejeli sklep o poslovanju počitniških domov kot samostojnih ekonomskih enot gospodarskih organizacij, so si bili navzoči tudi edini, da je sedanje usmerjanje za koriščenje dopusta v juliju in avgustu preozko in da je potrebno sezono razširiti tudi na ostale mesece. Za to akcijo razširitve sezone so že sedaj v praksi nekateri prijemi, ki vplivajo na podaljšanje sezone. Ti so: priznavanje znatno višjega regresa tistim članom kolektiva, ki koristijo svoj dopust v predsezoni in pa onim, ki ga koristijo po glavni sezoni; celotno kritje oskrbnih stroškov v nesezonskem času vsem tistim članom kolektiva, ki kljub regresu ne bi mogli na dopust; kjer so ovira za izrabo dopusta v predsezoni šoloobvezni otroci, tam pa naj bi se starši skušali sporazumeti s šolskimi vodstvi, da se otroci, če so redovani, odpustijo že nekaj dni pred oficielnim zaključkom šolskega pouka ter nadalje da se v nesezonskem času pošilja na okrevanje zdravstveno šibkejše delavce.

Sklenili so tudi, da je treba organizirati podobne konference za oddih in rekreacijo, kakor so sedaj v republiškem in okrajnem merilu, tudi pri občinskih sindikalnih svetih in osnovati posebne organe, ki bodo stalno skrbeli za oddih in rekreacijo.

Praksa je nadalje pokazala, da je potrebno imeti v kadrovsko socialnem sektorju v podjetjih posebnega strokovnega sodelavca, ki bo strokovno skrbel za organizacijo fizične in duhovne rekreacije vseh zaposlenih.

Iz urbanističnih načrtov občinskih ljudskih odborov, iz katerih bo razvidno, kje lahko v prihodnje gradimo rekreacijski turizem in izletišča je potrebno interesentom za gradnjo počitniških domov jasno nakazati vse pogoje, t. j. obveznosti in ugodnosti, ki jih bodo imeli.

Pri proučevanju pogojev za kulturno zabavno življenje v počitniških skupnostih je potrebno sodelovanje z lokalnimi kulturno-prosvetnimi društvi oziroma Svobodami. Obenem s tem je treba izdelati programe o izletniški in športni dejavnosti.

Počitniški domovi naj ostanejo domovi odprtega tipa, v katerih pa imajo prvenstveno pravico člani kolektiva — lastniki doma.

Doslej že 53 prevozov

RADOVLJICA — Ni dolgo, ko so tudi v Radovljici odprli novo turistično poslovalnico potovalne agencije »IZLETNIK« iz Ljubljane. Po kratkem času obstoja je poslovalnica že zabeležila prve uspehe. Samo v Radovljici so opravili že 53 prevozov, 10 izletov po domovini in 2 izleta v tujino. Še večji promet pa pričakujejo sedaj, ko se bo turistična sezona šele začela.

-e

Gostje iz ZAR v Kranju

Izredno lepo mesto

Kranj, 19. maja — Včeraj ob 13. uri je podpredsednik Občinskega ljudskega odbora Kranj, tovariš Lojze Založnik, sprejel člane državne reprezentance v orodni telovadbi iz Združene arabske republike, ki jih vodi Ahmed Elgidavi. Gostom iz ZAR je tovariš Založnik opisal mesto Kranj in nato so si ogledali nekatere kranjske znamenitosti, med njimi Prešernov spomenik, gradnjo novega mostu preko kanjona Kokre, itd.

Ob tej priložnosti, mi je vodja državne reprezentance v orodni telovadbi ZAR Ahmed Elgidavi odgovoril tudi na nekaj vprašanj:

»Kako se počutite na Gorenjskem?«

»Prav gotovo smo bili presenečeni nad lepotami vaše ožje domovine in še posebej Gorenjske. Ogledali smo si Bled, zares nekaj čudovitega. Precej smo že slišali o vaši domovini in o vaših naravnih lepotah, danes pa smo se o njih tudi prepričali.«

»Vam je Kranj všeč?«

»Izredno lepo mesto, plemeniti ljudje in gostoljubni. Imamo občutek, kot da smo v svoji domovini, samo podnebje je malo hladneje. To veliko prijateljstvo med nami je prav gotovo odraz mnogih osebnih stikov Tita in Naserja. Razen tega imamo stalne stike z vašimi ljudmi. Pri nas v ZAR delajo mladinske delovne brigade iz Jugoslavije, na obisk pridejo razne kulturne in športne skupine, prav tako mi pridemo k vam.«

»Nastopili ste v Beogradu in Trbovljah, kakšne vtise ste odnesli iz teh nastopov?«

»Zares odlične, imate izvrstne telovadce, samo v Trbovljah so imeli vaši nekoliko smole.«

Ob 14. uri so gostje iz ZAR odšli na kosilo v restavracijo »Park«, kjer so jih pričakali pionirji kranjskega »Partizana« in jim izročili šopke gorenjskih nageljnov. Po kosilu pa so odpotovali v Postojno in naprej v Ospatijo.

M. Z.

Goste iz ZAR je v četrtek sprejel podpredsednik ObLO Kranj, Lojze Založnik

Te dni po svetu

Poročilo o razgovorih Naser - Sekou Toure

V Kairu so objavili sporočilo o razgovorih med predsednikom ZAR Gamalom Abdelom Nasarjem in gvinejskim predsednikom Sekou Tourejem. Sporočilo pravi, da sta oba predsednika izrazila veliko zadovoljstvo, da bo sklicana konferenca izvenblokovskih držav. Razen tega so imeli predsednik ZAR Gamal Abdel Naser, gvinejski predsednik Sekou Touré in indonezijski predsednik Sukarno v četrtek, 18. maja, dveurni sestanek, na katerem so razpravljali predvsem o bližnji konferenci šefov izvenblokovskih dežel.

Konferenca o Laosu

Za v četrtek je bila napovedana samo popoldanska seja konference štirinajstih držav v Laosu, s čemer so verjetno udeleženkam konference hoteli dati možnost, da prouče predložene predloge za nevtralizacijo Laosa. Govorila sta Krišna Menon in Couve de Murville. Splošen vtis na konferenci je, da so vse države-udeleženke, naklonjene nevtralizaciji Laosa ter da bi bil lahko sporazum dosežen v pol ure, če ne bi bilo različnih mnenj glede praktične izvedbe, to je kako dejansko in učinkovito zagotoviti to nevtralnost.

»Odstop« Mionove vlade

Strmoglavljeni južnokorejski premier Cang Mion, je v četrtek tudi formalno predložil odstop svoje vlade. Ceremonija je bila na sedežu vojaškega revolucionarnega odbora generala Cang Do Junga.

Pred poletom na Luno?

Na osnovi vesti iz moskovskih znanstvenih krogov, zdaj poljski listi ponovno pišejo, da bo Sovjetska zveza v bližnji prihodnosti napravila nov korak v vesolje. Listi poročajo, da moskovski znanstveniki govore o možnostih, da bi poslali z raketo na Luno kabino, v kateri bi bile živali.

Občinska konferenca Zveze komunistov v Tržiču

Ljudje so prav razumeli

vsebino novih ukrepov v gospodarskem sistemu

Dosedanje izkušnje v decentralizaciji in razširjanju delavskega samoupravljanja, ustanavljanja ekenomskih enot, delitve dohodka ter nagrajevanja bodo izmenjavali na posebnih aktivih komunistov

Tržič, 19. maja — Danes je bila v Tržiču Občinska konferenca Zveze komunistov. Na konferencah osnovnih organizacij, ki so bile pretekli mesec, je 621 članov ZK izvolilo za konferenco 108 delegatov. Glavni referat je na konferenci prebral dosedanji sekretar Občinskega komiteja Zdravko Tomažin, ki je poudaril zlasti družbeno in politično delo organizacij ZK v zadnjih dveh letih. V razpravi so delegati govorili o nekaterih pojavih in problemih ob uveljavljanju novih ukrepov v gospodarstvu. Toda večina delegatov je vse te probleme prikazovala z vidika družbenega razvoja in odgovornosti članov ZK tako, da je potek konference imel izrazito politično obeležje in se dokaj ločil od navadnih razprav gospodarskih krogov in samoupravnih organov.

Konferenci je prisostvoval tudi član CK ZK Slovenije Sergej Vošnjak, član okrajnega komiteja Andrej Verbič, sekretar Občinskega komiteja Jesenice Ivan Saksida in drugi.

OD PROIZVAJALCA DO SAMOUPRAVLJAVCA

Že sekretar Tomažin Zdravko je uvodoma dejal, da so ljudje v komuni prav razumeli vsebino novih ukrepov v gospodarstvu ter z zelo zrelimi razpravami dajali vsemu gibanju v gospodarskih in družbenih organizacijah politično obeležje. V tem je tudi pomen teh ukrepov in o tem so komunisti razpravljali. Rino Simoneti iz tovarne Peko je dejal, da je treba pri vsem tem dogajanju imeti pred očmi glavni cilj, da postopoma napravimo iz današnjega delavca proizvajalca samostojnega državljana samoupravljavca v podjetju. Ob tem je omenil škodljive pojave dogovorov ožjega kroga v podjetjih (direktor, sekretar ZK ter predsedniki delavskega sveta, upravnega odbora, sindikata itd.), pri čemer marsikdaj pozabijo na razpoloženje kolektiva.

O raznih pojavah družbenega razvoja ob današnjih gospodarskih ukrepih je prav tako govoril Jože Čarman, Jože Benedičič, Danilo Roblek, Vlado Rozin, Karel Ahačič, Avgust Lapajne, in tudi Sergej Vošnjak. Vsi so se strinjali, da so organizacije ZK pravilno usmerile to gibanje, da pa je treba posamezne slabosti odpravljati in utrjevati delavsko samozavest, utrjevati samoupravne organe in pri tem razširjati resnično demokracijo. O vseh teh izkušnjah pa se bodo posvetovali na posebnih aktivih.

Mnogi navzoči, zlasti pa Jaka Nemec, Peralč Vladimir, Janez Ivnik in Vlado Erjavšek so poudarjali, da morajo biti komunisti, ki so zaposleni v podjetjih, bolj delovni tudi v kraju bivanja. Cerar Lovro, Gašper Štibl, Franc Selko in Viktor Kralj pa so govorili predvsem o potrebi razvijanja turizma, o razvijanju samoupravnih organov v malih podjetjih, o delu mladinskih organizacij ter o ideološkem izpopolnjevanju članov ZK.

V nov plenum občinskega komiteja so izvolili 26 članov ter 3 člane v nadzorni odbor.

K. M.

KJE NAJTI SREDSTVA?

(Nadaljevanje z 1. strani)

za šolo na Planini, 40 milijonov dinarjev za most čez Kokro ter 17 milijonov za zimsko kopališče.

Take kalkulacije seveda vržejo iz tira vsak občinski plan in predvidevanja. — Hkrati pa je ob tem umestna tudi pripomba volivcev na zadnjem zboru pri Vodovodnem stolpu. Eden navzočih je namreč dejal, da ti občinski plani predvidevajo večji kos kruha, kot so velika usta, da je namreč preveč teh velikih objektov hkrati v gradnji.

Vsekakor drži eno: vsi ti objekti so nujna potreba občanov in so v gradnji po njihovi zahtevi. Toda kateri od teh objektov pa naj ima prednost, kakšen naj bo vrstni red, o tem pa naj ponovno spregovore občani s tajnim referendumom, kot je že predvideno.

-l. e.

S SEJE IO OO SZDL

(Nadaljevanje z 1. strani)

Porota ima v okviru našega celotnega pravosodnega sistema nesporno pomemno vlogo. Družbeno politično ocenjevanje deliktov je v mnogočem odvisno od kvalitete porotnikov. Zato je izbiri porotnikov treba posvetiti več pozornosti kot doslej. Porotniki bi se praviloma morali predlagati na zborih volivcev. Doslej je v našem okraju med sodniki porotniki sorazmerno malo neposrednih proizvajavcev in premalo žena ter vidnejših političnih delavcev. Ob naslednjih volitvah sodnikov porotnikov bi bilo na to treba bolj paziti.

Ob koncu je izvršni odbor imenoval še devet komisij, in sicer: komisijo za idejno vzgojno delo, za družbeno upravljanje, za družbene organizacije, za družbeno uveljavljanje žena, za tisk, kadrovsko komisijo, organizacijsko komisijo, komisijo za pravne in predloge in komisijo za maloobmejni promet.

MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA

Prodaja vsak dan večja

Naše vsakodnevne potrebe iz dneva v dan naraščajo. Danes je treba kupiti to, jutri ono. So stvari, ki jih lahko kupimo vsak dan ob vsakem času, mnogokrat pa vzdihujemo in tarnamo, češ sprašujem in sprašujem pa iz dneva v dan ista pesem: »Nimamo, pridite drugič. Upamo, da bomo v kratkem dobili.« Danes smo se zaustavili v tako imenovanih železninah. Zanimalo nas je, po katerih artiklih ljudje največ segajo in po katerih povprašujejo, pa jih ni moč dobiti. Povprašali smo po prometu v zadnjih treh mesecih.

Najprej smo se o tem pozanimali v **Škofji Loki v »Železnini« poleg avtobusne postaje.** O tej lepi moderni trgovini smo že pisali ob njeni otvoritvi v decembru lani. Zato so nas tokrat zanimale le številke v zvezi s prodajo. Izvedeli smo, da so v zadnjih treh mesecih prodali 150 Rogovih koles, 12 motorjev znamke »Prima« (ker drugih nimajo), 9 televizorjev, okrog 40 mopedov in 15 večjih hladilnikov, pa malih hladilnikih je menda veliko povpraševanje pa jih ni dobiti. Uspešna je tudi prodaja »Bagat« šivalnih strojev, saj je mesečno 12 do 15 kupcev. Število teh prodajnih predmetov tako hitro narašča zaradi 10-letne garancije, v veliki meri pa tudi zaradi tega, ker zastopstvo podjetja »Bagat« organizira v Škofji Loki šivilske tečaje. Električnih štedilnikov prodajo vsak mesec 10 do 11 kosov, sesalcev za prah pa okrog 15 kosov mesečno.

Kar zadeva gospodinjske potrebščine so velike težave zaradi pomanjkanja posode. Aluminijaste je sicer dovolj, vendar je ta mnogo dražja od lončene.

Potrošnikov je iz meseca v mesec več, hkrati s tem seveda narašča tudi promet. V februarju je bilo blizu 11 milijonov dinarjev prometa, v marcu 13 milijonov, v aprilu pa že 19 milijonov.

V Radovljici imajo samo eno zelo sodobno urejeno trgovino z železnino. V njej dobiš lahko prav vse kar si zaželiš za opremo stanovanja. Promet je vsak dan zelo velik, saj ljudje sprašujejo po najrazličnejših predmetih, seveda največ po raznih gospodinjskih električnih aparatih. Vsak ima doma rad, če mu to finančne možnosti dopuščajo, lepo opremljeno stanovanje.

Tudi v tej trgovini, trgovskega podjetja »Železnina« iz Radovljice smo se pozanimali, koliko so prodali raznih potrošnih tehničnih predmetov. Tovariš poslovodja nam je dal podatke takoj na razpolago in je bilo iz njih moč ugotoviti, da so v zadnjih treh mesecih v »Železnini« v Radovljici prodali 60 mopedov, 15 televizijskih sprejemnikov, nad 30 radijskih sprejemnikov, 35 motorjev NSU Prima, 20 električnih štedilnikov, 20 hladilnikov, teh bi prodali tudi 100, če bi jih imeli na zalogi, nad 100 koles, 50 kuhalnikov in okoli 70 šivalnih strojev.

Tudi v jeseniških trgovinah, ki se ukvarjajo s tovrstno prodajo, smo se pozanimali, koliko so kaj prodali v zadnjih treh mesecih. Že uvodoma so nam povedali, da ljudje zelo veliko kupujejo predvsem tiste predmete, ki jih potrebujejo za opremo stanovanj in da je prav promet teh predmetov v primerjavi z istim obdobjem preteklih let zelo porasel. Na Jesenicah so vzadnjih mesecih prodali približno 40 mopedov, nad 60 radijskih sprejemnikov, okrog 10 televizijskih sprejemnikov, seveda ne upoštevaje tistih, ki so bili prodani na Gorenjskem sejmu v Kranju. Kakor pa smo že poudarili, so potrošniki izredno veliko pokupili tudi različnih, predvsem večjih elektrotermičnih aparatov.

Kaj je z gradnjo

ZDRAVSTVENEGA DOMA V RADOVLJICI?

SAMOVOLJNE SPREMEMBE NAČRTOV — GRADNJA BREZ PRAVE KONTROLE — NAD 11 MILIJONOV DINARJEV VEČJI IZDATKI

Radovljica, maja — Na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora v Radovljici, ki je bila preteklo sredo, so med drugim odborniki največ razpravljali o gradnji zdravstvenega doma v Radovljici. Zaradi vse večjih zdravstvenih potreb je zdravstveni dom v Radovljici nujno potreben, saj sedanji prostori, kjer je splošna ambulanta, sploh ne ustrezajo potrebam.

Zato so se v Radovljici že pred tremi leti odločili za gradnjo novega zdravstvenega doma. Toda ta še danes ni dograjen, razen tega pa je že precej prekoračena predračunska vsota. Kakšni so vzroki za te nepravilnosti, je pregledala štiričlanska komisija in na seji poročala odbornikom Ob LO Radovljica.

Komisija je med drugim ugotovila, da so bili načrti za gradnjo zdravstvenega doma v Radovljici 1958 leta na reviziji pri Okrajnem ljudskem odboru v Kranju, še isto leto pa je bilo izdano tudi gradbeno dovoljenje. Predračunska vsota projektanta je tedaj znašala 18,518.270 dinarjev, izvajalca del pa 22,317.208 dinarjev. Sedaj pa so predračunsko vsoto prekoračili že za 11,739.903 dinarjev.

Da so porabili toliko več sredstev že doslej, ko dom še ni dograjen, je vzrok ta, ker se je neki zdravnik spomnil, da je potrebna še ginekološka in ženska ambulanta. Kasneje, ko je prišel v Radovljico nov zdravnik, so spet vse spremenili, in sicer po nasvetu strokovnega zdravstvenega kolegija, da naj spodnje prostore zdravstvenega doma preuredijo samo v splošno preventivno ambulanto. Vse te spremembe pa so prav gotovo vplivale na podražitev gradbenih del.

Potem so bila tu še razna obrtniška dela na zgradbi, za katera sploh v Jugoslaviji ni bilo moč dobiti materiala. Omenimo naj samo primer, da so mislili najprej narediti streho iz aluminijaste pločevine, a se je kasneje nekdo premislil, da naj bo streha iz valovite aluminijaste pločevine, ki jo edina tovarna »Impol« v Slovenski Bistrici serijsko sploh ne izdeluje. Poseben problem so predvideni radiatorji za centralno kurjavo, ker so takih dimenzij, ki jih pri nas sploh ne izdelujejo, potem okovja za okna, sprememba fasade, itd.

Vse to se je projektant sproti izmišljeval na samem gradilišču, kjer je tudi sproti risal posamezne detajle. Za vsakokratni obisk na gradilišču pa je dobil projektant izplačanih 3600 dinarjev in je vsega skupaj dobil že 138.249 dinarjev, za gradbeni nadzor pa je bilo izplačanih že 60.275 dinarjev.

Investitor do 3 faze gradbenih del je bil Zdravstveni dom v Radovljici, od tu naprej pa Občinski ljudski odbor Radovljica. Izvajalec gradbenih del je bilo SGP »Gorenjc« iz Radovljice. Napaka je bila napravljena tudi v tem, ker po končani 3. fazi gradbenih del niso z gradnjo zdravstvenega doma nadaljevali, marveč so čakali polne 4 mesece, da so sklenili novo pogodbo z gradbenim podjetjem SGP »Gorenjc«.

Kdo je pravzaprav kriv za vse te nepravilnosti. Prav gotovo v največji meri projektant, saj so dela izvajali kar mimo potrjenega projekta in so v času gradnje stalno nekaj spreminjali. Brez dvoma pa velik del odgovornosti nosita tudi oba investitorja: Ob LO Radovljica in Zdravstveni dom ter nadzornik gradbenih del, ki kot uslužbenec ObLO sploh ni obveščal Občinski ljudski odbor o teh nepravilnostih. Razen tega pa so za vse te pomanjkljivosti pri gradnji vedeli tudi nekateri drugi odborniki ljudskega odbora, vendar niso nikoli o tem povedali na sejah ObLO. Občinski ljudski odbor v Radovljici ni imenoval niti gradbenega odbora, ki bi nadzoroval gradnjo in so šle tako vse te napake mimo njega.

Kot so izrazili željo nekateri odborniki, bi bilo potrebno v prihodnje zaposliti pri Občinskem ljudskem odboru v Radovljici gradbenega strokovnjaka, ki bi se ukvarjal s temi problemi, da ne bi prišlo več do takih nepravilnosti. Računajo pa, da bodo nov zdravstveni dom v Radovljici odprli že 15. junija.

M. Z.

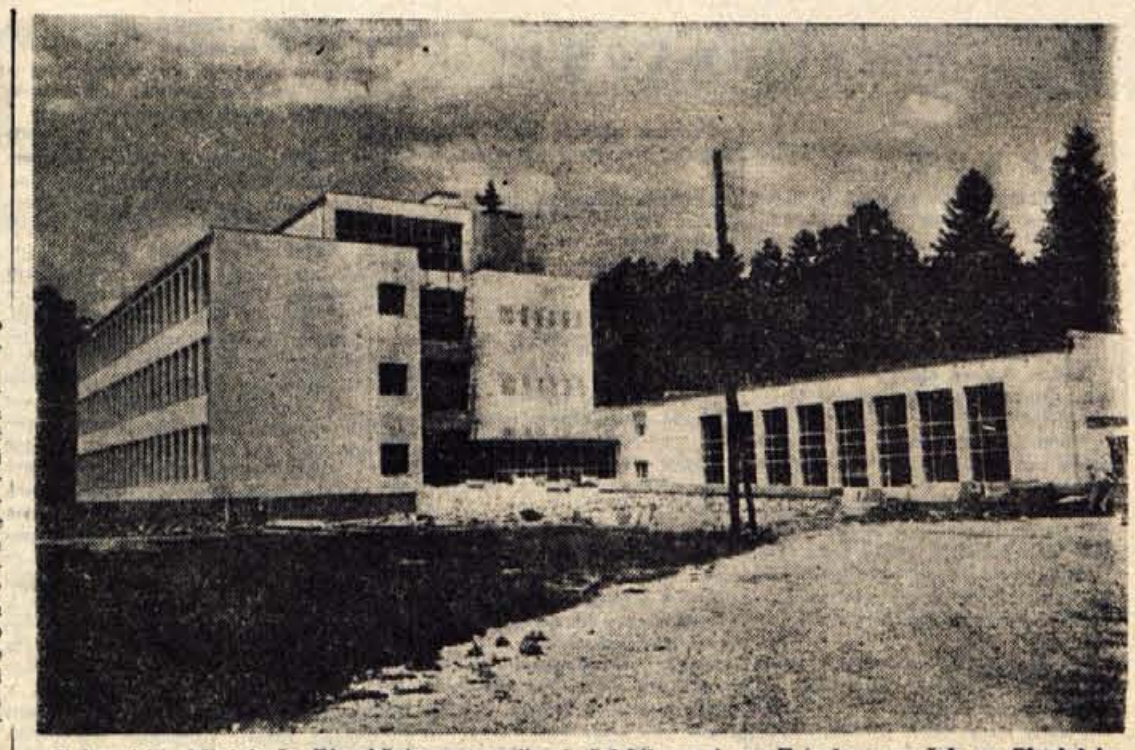

V kranjski občini je že dlje časa očitno pomanjkanje šolskih prostorov. Zato bo nova šola na Planini toliko pomembnejša

Reševanje komunalnih problemov

Kje in kako zastaviti

Čimbolj se krepijo komune kot določena skupnost prebivalcev, tembolj se v obratni smeri kažejo tudi težnje občanov po izgradnji te skupnosti, po izgradnji lastne komune. Brez dvoma je, da se te težnje vsaj v prvotni obliki kažejo predvsem na komunalnem področju. Te družbene silnice so do sedaj prišle najbolj do izraza v kranjski občini, kjer o finansiranju objektov družbenega standarda skoraj že mesec dni živahno razpravljajo in v občini Jesenice, kjer je občinski odbor SZDL nekak pobudnik za racionalno in smotrno urejanje komunalnih problemov.

Prav navedeno problematiko je v prejšnjih dneh obravnaval občinski odbor SZDL na Jesenicah. Komunalna vprašanja jeseniške občine in urbanistična ureditev mesta Jesenice bo treba namreč reševati s široko zasnovano politično akcijo in iz dosedanje prakse izločiti nekatere zastarele in pomanjkljive elemente. S tem hočemo poudariti to, da je treba reševati komunalno problematiko na terenu tako, da bo o tem obveščena tudi stanovanjska skupnost. Vendar je beseda obveščena še premila, ker samo to še ne zadostuje. Stanovanjske skupnosti naj o tem tudi odločajo. Le s takim postopkom bo namreč mogoče pritegniti k prostovoljnim delovnim akcijam tudi prebivalce in njihovi dosedanji upravičeni očitki, češ, kaj pa gradijo in nas prosijo za pomoč, če pa nas takrat, ko so o gradnjah odločali, niso upoštevali, bodo odpadli.

V osnovnih tezah, po katerih je občinski odbor SZDL na Jesenicah organiziral razpravo o reševanju komunalnih problemov, je nekako rečeno, da je pri komunalnih delih treba imeti več perspektivnega gledanja. Nobeno tehtno dejstvo nam ne more opravičiti primera, da moramo pred nedavnim pridobljeno komunalno pridobitev zaradi novih in drugačnih preurejanj odstraniti, ali z drugo besedo; sredstva, ki jih le s težavo namenimo za komunalo, je treba bolj racionalno izkoristiti.

Občinski odbor SZDL je torej organizator pokreta, pri katerem bi vse prebivalstvo sodelovalo pri reševanju komunalnih problemov. Po izčrpni razpravi bo Socialistična zveza mobilizirala svoje članstvo, ki bo s svojim delom brez dvoma doprineslo levji delež pri komunalni ureditvi občine. Vsega tega do sedaj ni bilo mogoče pokreniti, ker ni bilo nikjer točno določeno, kje in kolikо naj se gradi; družbeni načrt je namreč rešil to zadevo le načelno. Po temeljitem proučevanju, ki je sedaj v teku, pa se bodo v interesu vseh zedinili, kje in kako naj zastavijo. Stanovanjskim skupnostim pa bi bilo smotrno poveriti nalogo družbeno nadzornega organa, ker je ta najbolj zainteresiran za izgradnjo in vzdrževanje komunalnih objektov.

Za osnovne organizacije SZDL so

razdelili opremo

Kranj, 19. maja — Včeraj popoldne je bila v prostorih občinskega odbora SZDL Kranj seja komisije za pridobivanje prostorov za osnovne organizacije SZDL.

Okrajni odbor SZDL Kranj je podelil občinskemu odboru SZDL Kranj 9 pisalnih miz, 18 stolov, 2 mizi za pisalni stroj in 2 omari. To opremo je omenjena komisija včeraj popoldne razdelila med osnovne organizacije k kranjski občini. Osnovna organizacija na Jezerskem je dobila pisalno mizo in stol, na Kokri pisalno mizo in dva stola, v Naklem pisalno mizo in dva stola, v Predosljah pisalno mizo in stol, v Senčurju pisalno mizo in stol, v Velesovem pisalno mizo in stol, v Zalogu pisalno mizo in dva stola, na Primskovem pisalno mizo, dve omari in mizico za pisalni stroj in osnovna organizacija v Voklem 4 stole.

Razen tega so na včerajšnji seji komisije sklenili, da bo poseben odbor pregledal po vseh osnovnih organizacijah SZDL v kranjski občini, kako je s prostori in opremo.

M. Z.

Tudi v preventivni zdravstveni službi

Samo do stvarnih možnosti

VEČ SODELOVANJA PRIZADETIH USTANOV Z OBČINSKIMI ORGANI

Zakon o zdravstveni službi je pri nekaterih zdravstvenih ustanovah povzročil težave. Šablonsko uveljavljanje nagrajevanja po učinku ima lahko tudi škodljive posledice. V malih ustanovah primanjkuje evidence in ustreznih služb. Slaba organizacija dela ne dopušča sistematične zaposlitve zdravstvenega osebja. Dejavnost preventivne službe je v zagati, ker nima pravega naročnika in plačnika. Po občinah so nujni zdravstveni centri, ki naj bi vsklajali določene težave in perspektivno usmerjali zdravstveno službo.

Take so bile osnovne ugotovitve na nedavnem okrajnem posvetovanju predstavnikov zdravstvenih ustanov. Pogovorili so se o problemih in težavah, ki nastajajo zlasti ob uveljavljanju novega zakona o zdravstveni službi, ki postavlja tudi zdravstvene ustanove vzporedno z gospodarskimi organizacijami ob samofinansiranju, uveljavljanju novega stimulativnega nagrajevanja po delu in podobno.

SKUPNI JEZIK

Največ so navzoči govorili o preventivni zdravstveni službi. Prva je govorila o tej zadevi dr. Sonja Mejak, ki je iz prakse Zavoda za zdravstveno varstvo v Kranju povedala, da je trenutno ta služba stvarno v zadregi. Zdravstvene ustanove, kakor tudi občinski ljudski odbori se niso znašli. Med razpravami, kdo naj bo po novem še plačnik za preventivno službo, je potekal čas in za letošnje leto večina občinskih ljudskih odborov našega okraja nima, vsaj ne v potrebni višini, predvidenih sredstev za to dejavnost. Čeprav se skoraj povsod lahko prenese del bremena na same koristnike raznih uslug, je to v redkih primerih moč narediti pri zdravstveni preventivi. Kdo naj na primer krije stroške za kontrolo in nadzorstvo industrije z živili? Sama podjetja, ki se tega otepajo in boje, prav gotovo ne bodo naročniki in plačniki. Prav taka je zadeva preventivnih cepljenj proti paralizam, množični pregledi šolskih otrok in prebivalstva, kontrola in zdravljenje raznih bacilonoscev, asanacije določenih krajev, zaščita matere in otroka in podobno. V večini primerov tu koristniki niti ne želijo usluge in jo niso pripravljeni niti plačevati.

Občinski ljudski odbori so še zmeraj nosilci odgovornosti za vso dejavnost in tudi za zdravstveno zaščito na svojem območju. Toda ustrezne zdravstvene ustanove morajo poiskati druge vire dohodkov za svojo dejavnost. Težave in načrte svoje dejavnosti bi morali predložiti organom občinskega ljudskega odbora, z njimi o njih razpravljati ter najti skupni jezik. Vsekakor je glavno, da se tam vskladijo potrebe in možnosti in da se sporazumno odstranijo morebitne prevelike zahteve in iščejo možnosti finansiranja teh ustanov. V precejšnjo pomoč bi morali biti zdravstveni centri po občinah, ki bi vsklajevali vse zmogljivosti zdravstvene službe ter enotno reševali njihove težave.

NE ENO NE DRUGO

Trenutno pa je med zdravstvenimi delavci največ težav okrog delitve dohodka. To je bilo razvidno tudi iz razprave na posvetovanju. Toda v nekaterih ustanovah gredo preveč v skrajnost in skušajo na vsak način nagrajevati »po delu« ne glede na to, koliko so za to že tam ustvarjeni pogoji in možnosti. Pri tem se skuša marsikje skriti vsa stara, tudi negativna vsebina, z novim modernim plaščem »nagrajevanja po učinku«. V drugih primerih pa so, nasprotno, prav tako škodljive tendence: omahovanje, češ da v zdravstvu ni moč najti meril za stimulativno nagrajevanje. Ne ena, ne druga skrajnost pa ni pravilna.

Kot je na posvetovanju povedal doktor Igor Veter in tudi drugi udeleženci, v zdravstvenih ustanovah primanjkuje pravnikov in ekonomistov, ki bi te probleme proučevali, pripravili analize o organizaciji dela za vsako delovno mesto in skladno s tem tudi osnutke za nov način nagrajevanja.

Več udeležencev je govorilo o zdravstveni službi s stališča samofinansiranja. To je zlasti pereče pri ustanovah preventivne službe. Hkrati pa so na posvetovanju kritizirali tudi merilo, ki ga je socialno zavarovanje kot koristnik uslug postavilo pred zdravstveno službo. Oni naj bi namreč plačevali povprečno: na število uslug oziroma zavarovancev. Toda tako merilo sili zdravstveno službo k površnemu »odpravljanju« pacientov in ne stimulira posebne nege, specialnega zdravljenja in podobno.

-l. c.

Gorenjska pred turistično sezono

Šobec - novo letovišče pri Lescah

Na izdelkih »Gorenjke« — tovarne čokolade Lesce pri Bledu je med drugimi zanimivimi turističnimi kraji te okolice tudi slika Šobčevega bajerja. Prav posrečena zamisel nevsiljive turistične propagande! Toda kljub vsemu temu vem, da je še mnogo ljudi, ki tega lepega in zanimivega kraja ne poznajo, zato ne bo odveč, če napišem o njem nekoliko več. Z ureditvijo Šobčevega jezera ali bajerja, kot ga imenujejo domačini, smo namreč dobili še eno letovišče, ki ga zaradi njegove sončne lege, naravnih lepot in urejenosti mirno lahko štejemo med bisere Gorenjske. — Člani Turističnega društva Lesce, posebno še člani upravnega odbora, zaslužijo zato polno priznanje ter so lahko za vzgled ostalim, kaj se da urediti s skromnimi sredstvi, če se člani zavedajo, da njihovo delo služi vsem delovnim ljudem za počitek, okrepitev zdravja in razvedrilo.

MAJHEN BLED

Pod slikovitimi savskimi terasami, obdanimi s smrekovimi in borovimi gozdički, s prekrasnim razgledom na Triglav, Karavanke in obširne gozdove Jelovice, leži majhno jezero. Pred leti so bili tu pašniki, potočki in tolmuni, zarasli z vodnim biljem, danes nastaja tu pomembno turistično področje, ki je iz leta v leto lepše in mikavnejše. Temu jezercu z otočkom pravijo nekateri »Bled v miniaturi«, toda za tiste, ki si želijo predvsem miru, počitka in čiste vode, je tu lepše kot na Bledu, ta kraj je namenjen miru, kopanju in oddihu.

PRESENEČENJA NA MOČVIRJU

Vsa olepševalna dela in izgradnjo najnujnejših objektov izvaja v lastni režiji Turistično društvo Lesce, vodi in nadzoruje pa jih Tone Legat »Atek«, ki se je dela lotil z vso vnemo in prizadevnostjo. Z deli za poglobitev in razširitev bajerja so začeli že pred petimi leti na pobudo predsednika ObLO Radovljica Jakoba Eržena. V začetku je bilo delo zaradi močvirnatega terena in mnogih izvirov na dnu res težavno, ker so se težki stroji vdirali, zato je bilo treba mnogo zemeljskih del opraviti ročno. Tako so prebivalci pri prostovoljnem delu prekopali in prevozili okoli 35 tisoč kubičnih metrov blata in peska. Ideja o ureditvi tega idealnega letovišča je z vsakim letom dobivala vse več pristašev in izgubljala nasprotnike. Jezero in okolica pa počasi dobivata svojo dokončno sliko. Zgrajeni sta cesti proti Bledu in Lescam. — Obala je letos na novo obložena z okroglim kamenjem in utrjena s cementom, da se zemlja ne more več rušiti. Zgradili so nove stopnice za kopalce ter preuredili bazenček za otroke. Uredili so sprehajališče skozi borov gozdiček proti Lescam, te dni pa bo gotov tudi upognjeni mostiček na otok, kar bo mikavnost jezera še močno povečalo.

VSE JE PREUDARNO UREJENO

V zadnjem času so preuredili in očistili izvirni bazen, kjer so namestili tudi regulacijske naprave za odvajanje hladne studenčne vode v nočnem času, kar dvigne temperaturo vode za kopanje za nekaj stopinj. Na vsakem koraku ima človek vtis skrbne in preudarne urejenosti, tako da je bivanje v tem mirnem in tihem kotičku res prijetno in nepozabno. Tu se gradi samo to, kar je res potrebno in še to tako, da se lepo ujema s slikovitostjo naravnega okolja. Naj omenim samo 6 weekend hišic v raznih barvah, bife v planinskem stilu, novo recepcijo — izdelek tovarne Jelovica iz Škofje Loke, moderen paviljon trgovine Murka z Lesc. Letos so tudi dokončno urejene najsodobnejše sanitarije in male fontane na prostem za tabornike in turiste.

NAČRTOV PA ŠE NI ZMANJKALO

V prihodnje nameravajo tu zgraditi še večjo kuhinjo in odprto jedilnico. Nadaljevala se bodo olepševalna dela okoli jezera in dohodov. V načrtu je tudi viseč mostiček čez Savo proti planinski in lovski postojanki Taležu na obronkih Jelovice in proti Ribnem. V doglednem času bo treba misliti na letno gledališče na prostem, kjer bi lahko nastopali večji ansambli, pevski zbori, dramske in folklorne skupine in drugi. Vse to bi bilo posebno zanimivo za tuje goste, ki še vse premalo poznajo našo dejavnost na tem področju. Zaradi bližine Šobca in Bleda pa je tu neizkoriščenih možnosti še več kot dovolj.

SAVA VZROK ZASKRBLJENOSTI

Edino kar moti in kvari prelepo okolico Šobca je umazana in smrdljiva Sava, ki taka priteče iz Železarne Jesenice. Skrajni čas bi že bil, da bi o tem problemu resno razpravljali ter tudi čimprej našli ustrezno rešitev. — Tudi z regulacijo savske obale pri Šobcu se ne sme več odlašati, ker deroča reka brez prizanašanja razjeda in odnaša dragoceno zemljišče in tako že neposredno ogroža nove objekte ob jezeru, s tem pa tudi rezultate dela in truda požrtvovalnih članov Turističnega društva Lesce.

TURISTI SE RADI VRAČAJO

Šobec torej postaja vedno bolj priljubljeno letovišče. To priznavajo tudi mnogi inozemski turisti, ki se vsako leto vračajo sem na letovanje. Tudi za letošnjo sezono so razen za junij in september že skoraj vsi prostori in prenočišča oddana. — Prijavilo se je veliko gostov iz Holandije, Belgije, Nemčije in celo iz Švice. Največ pa bo seveda domačih, predvsem prehodnih gostov in izletnikov ter tabornikov.

Z. F.

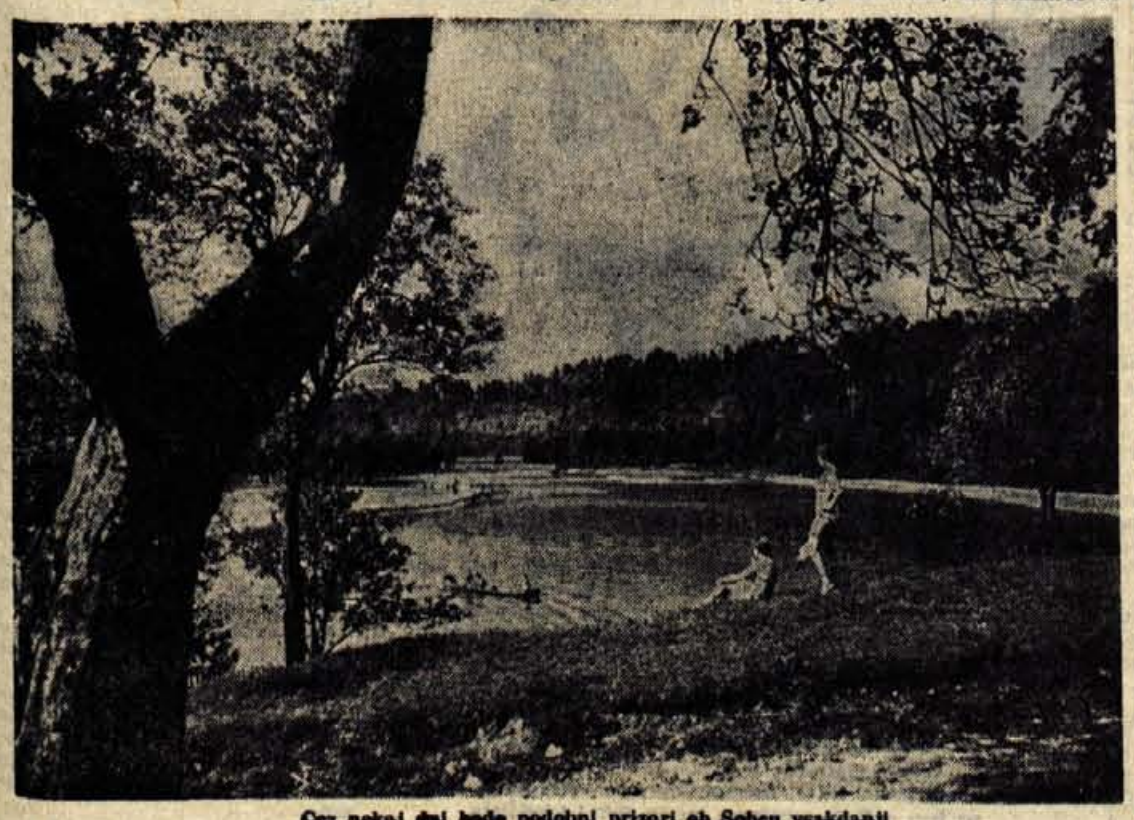

Čez nekaj dni bodo podobni prizori ob Šobcu vsakdanji

MALI OGLASI

PRODAM

MELBROSIN — preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (GELEE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO — COOP (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) **dobite v vseh lekarnah.** Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«. 1215

Prodam odlično ohranjeno lepo uvoženo Lambretto nemške izdelave. Mohorič, Britof 32, Kranj 1991

Poceni prodam kmečki voz in novo sobno peč. Naslov v oglasnem oddelku 1952

Prodam škodo 1100 v odličnem stanju po ugodni nizki ceni. Ogled možen vsak dan. Puštal 84, Škofja Loka 1970

Nujno prodam moped »Colibri« s prevoženimi 720 km zaradi nakupa močnejšega motorja. Janhar, Hraše 46, Smlednik 1972

Prodam dvosobno stanovanje na lepem kraju v neposredni bližini Kranja. Naslov v oglasnem oddelku 1980

Prodam motor Puch 175 ccm avstrijske izdelave v dobrem stanju. Ogled v soboto popoldne in v nedeljo pri Franceljnu na Jelenovem dvorišču. (Naslov v oglasnem oddelku) 1981

Prodam dobro ohranjeno spalnico. — Modic, Skladiščna 5, Jesenice 1993

Prodam koncertno klavirsko harmoniko zadnje izvedbe s 120 basi in 29 registri — 5-krat glašena, original Hohner. Naslov v oglasnem oddelku 1994

Prodam motor Tomos — Puch SG 250 ccm v odličnem stanju s prevoženimi 16.000 km. Šenčur 108 1995

Gostilničarji pozor! Prodamo 10 dolgih vrtnih miz in 20 klopi, primerne za veselice in druge zabave. Naslov v oglasnem oddelku 1996

Prodam zazidljivo parcelo velikosti 1600 kv. metrov ob cesti Šenčur—Brniki. Poizve se: Cerklje 22 1997

Prodam kravo s teletom in gumi voz. 16 col. Luže 31 1998

Prodam 2 plemenski telici dobre vrste **in dvovprežno kosilnico.** Janko Dolžan, Golnik 7 1999

Prodam kompletno otroško posteljico in italijanski športni motor z 2 sedežema. Marija Volkar, Stirnova 8, Kranj 2000

Prodam popolnoma nov moped »Colibri«. Naslov v oglasnem oddelku 2001

Kulturno-prosvetno društvo Zasip razpisuje licitacijo za prodajo kletnih — spodnjih prostorov zgradbe, primerne za gradnjo hiše, in 400 kv. metrov zemljišča. Licitacija bo 11. junija 1961 ob 9 uri v Zasipu pri Bledu. Izklicna cena 250.000 din. 2002

Moped Colibri na zaganjač s prevoženimi 6500 km ugodno prodam. Stanko Erznožnik, Žiri 2003

Prodam vselijivo trosobno komfortno stanovanje z nekaj vrta v centru Kranja. Naslov v oglasnem oddelku 2004

Poceni prodam pisalno mizo iz trdega macesnovega lesa. Kokrica 171 — Reš 2005

Poceni prodam otroško posteljico z vložkom **in košek** na kolesih. Jenkova 10, Kranj 2006

Prodam klavirsko harmoniko »Hohner« 80-basno. Adolf Ažman, Strahinj 34 2007

Motorno kolo »Zündapp« 250 ccm s ščitnikom prodam v dobrem stanju za 80.000 din. B. S. Stari dvor 65 pri Trati (za bivšo Dolenčevo žago) 2008

Prodam gozdiček — 1500 kv. metrov ob cesti Goriče—Golnik. Naslov v oglasnem oddelku 2009

Prodam kuhinjsko omaro in gornje posteljne žimnice. Brelih, Stoličeva 5, Kranj 2010

Prodam čebele s panji ali brez njih ter nekaj voska. Cena po dogovoru. — Janez Kersnik, Leše 1, Brezje 2011

Prodam kravo s teletom (krava je drugič teletila). Porenta, Stara Loka 70, Škofja Loka 2012

Prodam motorno kolo NZ 350 ccm — DKW. Krašnova 32, Kranj 2013

Prodam novo še ne popolnoma dograjeno hišo in moški šivalni stroj, dobro ohranjen. Ogled in prodaja v nedeljo od 7. do 18. ure. Samardžič Minka, Na Jerekl 17, Bohinjska Bistrica 2015

Horex 350 ccm, ugodno prodam zaradi bolezni. Ambrožič, Poljšica 21, Gorje 2016

Ugodno prodam skoraj nov moped »Colibri«. Černej, Linhartov trg 18, Radovljica 2047

Prodam 1 m³ suhih hrastovih desk. Dobre, Sebenje 1, Križe 2048

Prodam borove deske in plohe. Britof 76, Kranj 2049

Prodam stoječe seno z dvojno košnjo. Naslov v oglasnem oddelku 2050

Prodam motorno kolo NSU — Maksi 175 ccm. Ogled pri hišniku ObLO Škofja Loka 2051

Prodam butare. Letence 6, pošta Golnik 2052

KUPIM

Kupim 2 prašiča od 20 do 30 kg težka. Ponudbe oddati v oglasni oddelek 1992

Kupim pol kubičnega metra rabljenih desk, Stanko Murnik, Velesovo 47 2014

Kupim dobro ohranjeno emajlirano kopalno kad. Naslov v oglasnem oddelku 2015

Kupim starejšo vselijivo hišo v Kranju ali bližnji okolici, lahko s preuzitkom. Naslov v oglasnem oddelku 2016

Kupim strešno opeko 1800 kosov. — Plačam dobro. Ponudbe oddati v oglasni oddelek pod »Nujno« 2017

Kupim dobro ohranjen avto Fiat 500 C — NSU ali njemu podobno vozilo. Ponudbe poslati v oglasni oddelek pod »Maj« 2018

Kupim 700 kosov strešne opeke Folc — lahko tudi staro. Vinko Kordež, Zalog 77, Cerklje 2019

Voščine in čebelni vosek, pristni, **odkupuje po najvišjih dnevnih cenah Zavod za čebelarstvo,** Miklošičeva 30,

Kravo, dobro mlekarico, z **drugim teletom prodam.** Kokrica 1 2053

Topolino A, generalno urejen, **ugodno prodam.** Erznožnik, Koroška 53, Kranj 2054

Prodam nekaj stoječe lucerne in sena ter pečko za žganjekuho. Gašperlin Ivana, Luže 29, Šenčur 2055

Prodam NSU Primo — nemško, s prevoženimi 12.000 km. Naslov v oglasnem oddelku 2056

OSTALO

Vljudno sporočam, da sem svojo torbarsko delavnico preselil na Maistrov trg št. 9, Kranj. Se priporočam. **Ivan Jakopin,** torbarstvo, Kranj 1985

Sprejmemo v službo takoj ali po dogovoru razvažalca kruha. — Pekarna Kranj 2021

GELEE ROYALE — MATIČNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo **dobite v vseh lekarnah.** Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »KEMOFARMACIJI« 2022

Menjam nov moped za dobro ohranjen motor ca. 125 ccm. **Naslov v oglasnem oddelku** 2023

Nudim hrano in stanovanje tovarniški delavki v okolici Škofje Loke. Draga 14, Škofja Loka 2024

Preklicujem mesečno avtobusno vozovnico Šenčur—Kranj na ime Jože Zmrzlikar 2025

Iščem pošteno žensko, ki ima veselje do gostilne in kuhinje. Nastop službe takoj. Gostilna Zbilje 2026

Na stanovanje z vso oskrbo **sprejmem moškega ali žensko** — tovarniško delavko za pomoč v gospodarstvu. Marija Rotar, Cankarjeva 26, Tržič 2027

Sprejmem čevljarskega pomočnika za izdelavo ženske obutve. Peter Fajfar, Polica 16, Naklo 2028

Mizarskega vajenca sprejmem. Nudim stanovanje in hrano. Dušan Gvardjančič, Gor. vas 51, Reteče, pošta Škofja Loka 2029

Iščem pošteno dekle — najraje kmečko za pomoč na mali kmetiji po rednem delu. Hrana in stanovanje zagotovljena. Možnost dedovanja. Šmartno 23, Cerklje, Kranj 2030

Delovnega konja vzamem v rejo in dobro oskrbo. Vse drugo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku 2031

Iščem svojega vnetega prijatelja Ludvika Vogrinčiča, doma iz okolice Kranja. Lazić Nenad, Cirilova 3, Kranj 2032

Oseba, ki je 14. maja vzela moško kolo pred Delikateso, naj ga vrne na postajo LM, ker je bila opazovana 2033

Prostovoljnemu gasilskemu društvu Leše se iskreno zahvaljujeva za požrtvovalnost pri gašenju požara v čebelnjaku. Zelo hitro so bili na kraju požara, in to ob 1.30 ponoči ter preprečili nadaljnjo škodo, ker bi se lahko vnel tudi kozolec in gospodarsko poslopje. Janez Kersnik in Marija Praprotnik 2034

Podpisani Franc Blaznik, Mišače 4 s tem prekličujem obrekovanja zoper Angelo Bergant, Zg. Dobrava št. 33 in Leopolda Božiča, trgovskega pomočnika pri trgovskem podjetju »Železnina« Radovljica, kot neresnične in izmišljene in se jima zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe 2035

Predmetna učiteljica išče za jesen prazno ali opremljeno sobo v Kranju. Zanjo nudi pomoč učencu do 8. razreda za vse predmete. Ponudbe pod »Vestna« oddati v oglasni oddelek do 1. junija 2036

Cenjene stranke obveščam, da sem preselil zlatarsko delavnico preko visečega mostu, Zupančičeva ulica 2, druga hiša desno. Zlatar Levičnik 2037

Kmet iz Gorenjske išče, pod zelo ugodnimi pogoji, **gospodinjo srednje starosti,** vdovo ali ločenko, vajeno tudi dela na polju. Lahko ima tudi enega nad 10 let starega otroka. Zaželene so interesentke iz Gorenjske. Ponudbe pod »Gorenjska« poslati na Zavod za zaposlovanje delavcev Jesenice do 23. maja 1961 2038

AMD Šenčur obvešča člane, kateri so sodelovali v propagandnih vožnjah in pogrebu pokojnega Simnovec Lojzeta, **da si lahko naročijo slike** v pisarni Kmetijske zadruge Šenčur 2039

Tov. Košir Viktorju iz Bitnja k **mendo uspešno opravljenemu** šoferskemu izpitu iskreno **čestitajo** prijatelji 2040

Takoj sprejmemo gospodinjo k tričlanski družini. Ponudbe poslati Vidic Jožetu, Linhartov trg 3, Radovljica 2041

Preklicujem neresnične beseda, ki sem jih izrekel o Jeram Andreju o tatvinah. L. C. 2042

Gospodinjsko pomočnico išče gostilna Lovec Goriče, pošta Golnik 2043

Zamenjam nov moped »Colibri« za dvosedežnega. Razliko doplačam. Lom 21, Tržič 2044

Motorne rokavice, usnjene, **sem izgubil** v Stošičevi ulici ali na Cesti Staneta Zagarja do mostu. Poštenega najditelja naprošam, naj jih proti nagradi vrne na Vodovodno skupnost, Cesta Staneta Zagarja 27 2057

Dom na Kališu nad Preddvorom je redno oskrbovan od sobote, 20. maja dalje. Planinsko društvo Kranj 2058

OBJAVE

ODMERA DAVKOV

Odsek za dohodke občinskega ljudskega odbora Kranj obvešča vse davčne zavezance obrtnih strok in svobodnih poklicev, da bo davčna komisija obravnavala predloge za odmero dohodnine in prometnega davka za leto 1960 ter pavšalistom za letom 1961 v prostorih občinskega ljudskega odbora Kranj, Titov trg 4, soba 3 po naslednjem dnevnem redu:

29. 5. 1961

brivsko-frizerska stroka

gradbena stroka (cementni izdelki, pečarji, pleskarji, steklarji, zidarji, krovci)

30. 5. 1961

kovinska stroka (elektroinstalaterji, kleparji, ključavničarji, kovači, mehaniki, zlatarji, žično pletilstvo, livarji, urarji, monterji, izdelovalci okovja)

31. 5. 1961

oblačilna stroka (dežnikarji, krojači, šivilje, pletilje, tekstilna galanterija, tkalci, modistinje)

1. 6. 1961

lesna stroka (čolnarji, mizarji, tesarji, lesostrugarji, parketarji, pletarji, sodarji)

2. 6. 1961

živilska stroka (peki, slaščičarji, sodavičarji, kisarna, menze)

prevozniki (prevozniki s konji, avtoprevozniki)

3. 6. 1961

usnjarska stroka (čevljarji, copatarji, krznarji, tapetniki, sedlarji, robarji)

5. 6. 1961

gostilne

svobodni poklici (zdravniki, zobozdravniki, dentisti, odvetniki, duhovniki)

6. 6. 1961

vse ostale obrtne stroke (fotografi, žimopreje, keramiki, sčetarji, metlarji, žagarji, mlinarji, mlinski kamnoseki, vrvarji, avtoličarji, kemična stroka, knjigovezi, polivinilska galanterija, dimnikarji, vrtnarji, izdelovalci igrač, čistilci čevljev, razni)

V kolikor bodo davčni zavezanci dajali pred komisijo dodatna pojasnila, jih lahko dajejo vsak dan od 8. do 9. ure za stroke, ki so ta dan na vrsti.

ODSEK ZA DOHODKE OBLO KRANJ

KINO

Kranj »STORŽIČ«: 20 maja domači film SERVISNA POSTAJA ob 16., 18.10, in 20.20 uri, matineja istega filma ob 10. uri, premiera ameriškega barvnega filma TISTI NJEN NASMEH ob 22.30, uri, 21. maja slovenski mladinski film KEKEC ob 10. uri, domači film SERVISNA POSTAJA ob 15., 17., 19. uri, ameriški barvni film SMEŠEN OBRAZ ob 21. uri

Letni kino »PARTIZAN«: 20. in 21. maja premiera zapadno nemškega filma UGRABLJENA SREČA ob 20. uri

Stražišče »SVOBODA«: 20. maja francoski film KOCKAR ob 18. in 20. uri, 21. maja slovenski film KEKEC ob 14. uri, ameriški barvni film PONOS IN STRAST ob 16., 18. in 20. uri

Naklo: 20. maja ameriški barvni film RIHARD LEVJESRČNI ob 20. uri, 21. maja isti film ob 16.30, italijanski barvni film TOSCA ob 19.30

Cerklje »KRVAVEC«: 21. maja ameriški barvni film VISOKI TUJEC ob 16.30 in 19.30. uri

Jesenice »RADIO«: 20. in 21. maja ameriški barvni film DOLGO TOPLO LETO

Jesenice »PLAVŽ«: 20. in 21. maja italijanski film LJUBEZEN IN OBREKOVANJE

Žirovnica: 20. maja italijanski film POSLEDNJA KOČIJA, 21. maja ameriški film DOBER DAN ŽALOST

Dovje-Mojstrana: 20. maja ameriški film DOBER DAN ŽALOST, 21. maja italijanski film POSLEDNJA KOČIJA

Koroška Bela: 20. in 21. maja ameriški film NEPOZABNA PESEM

Bled: 20. in 21. maja ameriški barvni film GOLA MAJA

Kropa: 20. maja mehiški film MUZIKA V NOČI ob 20. uri, 21. maja ameriški barvni film TROJANSKA HELENA ob 16. in 20. uri

Ljubno: 20. maja ameriški barvni film OD PEKLA DO TEKSASA ob 20. uri, 21. maja isti film ob 16. uri

Radovljica: 20. maja ameriški film POJMO V DEŽJU ob 20. uri, 21. maja isti film ob 18. in 20. uri, 21. maja italijanski barvni film VSTAJENJE ob 16. uri, ameriški film PRIŠEL IZ LARAMIJA ob 10. uri matineja

Škofja Loka »SORA«: 20. in 21. maja italijanski film LETNE PRIPOVEDKE

Škofja Loka »PREDILEC«: 20. in 21. maja italijanski film NEVARNE SOPROGE

Kamnik: 20. maja zahodnonemški film TRIJE IZ VARIETEJA ob 20. uri, 21. maja isti film ob 17. in 20. uri

Duplica: 20. maja jugoslovansko italijanski film NEVIHTA ob 20. uri, 21. maja isti film ob 15., 17. in 19. uri

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Poročili so se: Stanislav Šušteršič, finomehanik in Marija Draksler, delavka; Hamid Ovčina, podoficir in Marija Zibert, knjigovodkinja; Hamdija Kovačević, delavec in Ljudmila Hrašovec, delavka; Anton Uranič, preddelavec in Marija Lunar, šivilja; Janez Erjavec, delavec in Cecilija Bernik, šivilja; Stanislav Bohinec, pekovski pomočnik in Marija Sodnik, delavka.

Rodile so: Cecilija Jošt — dečka, Gordana Mašič — deklico, Marija Klemenc — deklico, Terezija Potočnik — deklico, Kati Jaklin — dečka, Marija Eržen — deklico, Ljudmila Pelzl — dečka, Marija Boštar — deklico, Katarina Bajželj — dečka, Pavla Dolenc — dečka, Cecilija Peternelj — deklico, Elizabeta Zorec — deklico, Marija Zrimšek — deklico, Marija Jenko — deklico, Martinka Janc — dečka, Jožica Kavčič — deklico, Ana Gričar — deklico, Marija Simonič — deklico, Milosavka Halilagić — deklico, Marija Skrjanc — dečka, Frančiška Zakotnik — dečka, Marija Kolenc — deklico, Jožefa Thaler — dečka, Alojzija Cerkovnik — dečka, Marija Cimžar — dečka, Olga Dubravka — dečka, Milena Germek — deklico, Amalija Šink — dečka.

Umrla je: Kristina Milnar, stara 71 let.

V TRŽIČU

Rodili so se: Stanko Meglič, Robert Rozman, Stanislava Urbanec.

Umrli so: Florijan Klemenčič, tekstilni podmojster; Frančiška Sitar, gospodinja; Franjo Lončarevič, delavec.

Potrebe stanovalcev v naših naseljih in mestih, kakor tudi potrebe prometa, nezadržno rušijo stare okvire. Nujni so urbanistični načrti krajev, s katerimi naj se postopoma in načrtno preusmerja rast in razvoj zazidalnih površin ter tako zagotovi prebivalcem udobno in tudi varno življenje. — Eden izmed kričečih primerov je tudi Kamna gorica. Cesta med hišami, kjer so se pred 100 leti lahko srečevali vozniki z vprežnimi vozili, danes za avtobusni promet ni več vzdržna, niti varna. Hkrati pa gre tu tudi za neuporabno malo stavbo, ki je na sliki označena s puščico. Domačini pravijo, da se samo včasih tam stiši kovaško kladivo, sicer pa je zmeraj vse zaprto in prazno. Že z odstranitvijo tega poslopja bi se stanje na tem najožjem pešškem mestu dokaj izboljšalo

S sodišča

Tragedija po 13 letih pred sodiščem

16. maja letos je morala stopiti pred senat petorice Okrožnega sodišča v Kranju šestdesetletna M. M., gospodinja iz Papirnice pri Škofji Loki. Zagovarjati se je morala za kaznivo dejanje zahrbtnega uboja po čl. 135 kazenskega zakonika, ker je 4. aprila 1948. leta zastrupila svojega moža Janeza s tem, da mu je nasula v kavo arzenovo spojino. Nenadna njegova smrt je bila sicer domačinom takoj sumljiva, vendar je prišlo do prijave šele v začetku tega leta, zaradi spora v obtoženkini družini.

M. je danes že osivela in hudo oslabela ter se ji bere že z obraza, da ni imela lahkega življenja. Dejanje je priznala in povedala, da ga je storila le zaradi neznosnih domačih razmer. Pokojni njen mož, ki je bil v poštno-telegrafski službi, se je kmalu po poroki vdal pijančevanju. S tem je pognal po grlu večji del že itak skromnega zaslužka. Kljub temu pa je hotel imeti doma redno oskrbo. Obtoženka je bila prisiljena za družino, ki se je iz leta v leto večala, prosjačiti po okolici. Zateči se je morala tudi k socialnemu skrbstvu, ki ji je nekaj časa res pomagalo pri preskrbi otrok. Mož je postajal vedno nasilnejši. Večkrat je spodil vso družino z doma, tako da je morala iskati streho pri raznih sosedih. Obtoženka se mu je sicer postavila tudi v bran, a je bila v takih primerih brezobzirno tepena. Ob takih spopadih ji je pokojnik začel groziti z ubojem in zgodilo se je vedno pogosteje, da mu je ona take grožnje tudi vračala. Vendar pa kaj takega ni storila. Obup jo je dvakrat zapored pognal že v Soro, pa so jo rešili vozniki.

Ko je soseda R. videla vse te razmere, ji je začela prigovarjati, da naj že vendar »naredi konec« temu stanju in se moža znebi. Oprijela se je te misli in sklenila, da bo to storila. Izvršitev je pa le še odlašala, dokler ji soseda usodnega dne sama ni prinesla strupa. Takrat je prišlo med njo in možem do hudega prepira. V močnem razburjenju je po njegovem odhodu z doma nasula strupa v juho in kavo. Po povratku v poznem večeru je mož vzel kavo na podstrešje, kjer je v zadnjih letih prenočeval in jo tam použil. Naslednje jutro je bil mrtev.

Sodno-medicinska preiskava je po ekshumaciji kljub poteku večletne dobe od smrti ugotovila, zlasti v ledvenih vretencih pokojnika, arzenove spojine v tako močnem razmerju, da je mogel slednji sprejeti ta strup le z enkratno večjo dozo. Sodišče se je prepričalo, da je njen mož umrl na posledicah zastrupitve. Njena krivda je bila torej dokazana.

Za težke domače razmere so skušali nekateri obtoženkini bližnjiki zvreči krivdo predvsem na njo samo. Trdili so, da pokojnik ni vsega zapravljal, da pa obtoženka zanj ni hotela skrbeti kakor bi bilo treba. Vedar pa spričo nizke pokojnikove plače in spričo dejstva, da je veliko pil, razmere doma nikakor niso mogle biti ugodne in je družina s šestero otroki morala vsekakor trpeti pomanjkanje. Sodišče je verjelo obtoženki, da se je mož posebno v opitem stanju znašal nad njo in otroki, kakor je izpovedala. V takem stanju je tudi sprejela odločitev, da se moža znebi in končno ta sklep izvedla.

Sodišče je zato pri odmeri kazni upoštevalo, da so dovedle obtoženko do usodnega koraka predvsem te težke domače razmere. Upoštevalo pa je tudi, da je od dejanja poteklo že 13 let, da obtoženka ni bila še nikoli kaznovana, da je dejanje in krivdo priznala in na obravnavi tudi obžalovala, da ga je storila pod vplivom prigovarjanja sosede in da je oslabela in bolehna. Čeprav je vzela življenje svojemu možu, pa ji vse te okoliščine toliko olajšujejo stopnjo krivde, da so ji bila prisojena le tri leta strogega zapora. Sodba pa še ni pravnomočna.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj — uprizori v nedeljo 21. maja ob 16. uri Sterija Popovića: POGOSPODENA BUTICA, v ponedeljek, dne 22. maja ob 20. uri pa Alejandro Casona: DREVESA UMIRAJO STOJE

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

Fižol 90 do 100 din, ajdova moka 80 do 100, ješprenj 90 do 120, kaša 100 do 130, krma za kokoš 45 do 50, proso 50 do 60, oves 25 do 30, krhlji 50 do 70 din za liter; korenček 50, sir skuta 120, surovo maslo 600 do 600, krompir 15 do 17, špinača 70 do 80, kislo zelje 60, solata 70 do 100, grah v stročju 180, češnje 150, kisla repa 40, jabolka 90 do 110 dinarjev za kg; smetana 15 do 17 din za merico; jajca 20 do 24, kokoš 700, česen 5 do 10, klobase 110, por 5 do 10 din za komad, zelena in peteršilj 10 dinarjev za šopek.

KAM V NEDELJO

Zalog — Prosvetno društvo v Zalogu priredi v nedeljo ob 15. uri v tamkajšnji dvorani mladinski ples. Hkrati bo tudi vpisovanje v začetni plesni tečaj.

Posavec — Turistično društvo Posavec prireja v nedeljo, 21. maja, izlet na Brdo pri Ljubnem. Za ples bo igral priznani ljubenski trio.

Jezersko — Smučarski klub Jezersko organizira jutri na smučišču pri Češki koči meddruštveno tradicionalno tekmovanje v slalomu, v spomin padlemu partizanu — znanemu smučarju Ferdu Majniku. Pričetek prireditve, imenovane »Majnikov slalom« bo ob 11. uri.

Visoko — Aktiv ljudske mladine Visoko pripravlja za jutri, v nedeljo, plesni venček, in sicer ob 15. uri.

Kranj — V Prešernovem gledališču bo v nedeljo ob 16. uri komedija v treh dejanjih Sterije Popovića »Pogospodena butica«.

Danes ob 17.30 bo v Savskem logu košarkarska tekma članic med Mladostjo in Škofjo Loko. Ob 18. uri pa Tek mladosti po kranjskih ulicah. V nedeljo ob 9. uri bo pred osnovno šolo »France Prešeren« atletsko pionirsko prvenstvo.

Škofja Loka — Danes ob 16. uri Tek mladosti, ob 19. uri pa na Mestnem trgu koncert godbe na pihala. Ob 20. uri bo ognjemet in zažiganje kresov. Jutri, v nedeljo ob 8. uri, bo parada mladosti, na igrišču TVD Partizan pa telovadni nastop, s pričetkom ob 8.45. Ob 10. uri se bodo pričela športna tekmovanja, in sicer košarka na igrišču TVD Partizan, na Kranjcelinu bo tekmovanje letalskih modelarjev, v mali dvorani Partizana pa strelsko tekmovanje. Odbojkarski turnir bo v Dijaškem domu, namizni tenis v telovadnici osemletke, šahovski turnir pa v Domu Zveze borcev. Ob 15.30 bo povratna nogometna tekma med Škofjo Loko in Železniki, na kopališču v Puštalu pa bo tekmovanje brodarjev.

Jesenice — Danes ob 20. uri bo v gledališču »Tone Čufar« kulturno-zabavni program s sodelovanjem instrumentalnih in vokalnih ansamblov ter solistov ter folklore. Srečanje slovenske mladine z zamejsko bo v nedeljo ob 8.30 v Planici z začetkom športnih tekem v odbojki, šahu in namiznem tenisu. Ob 11. uri bo svečana otvoritev srečanja s prihodom štafete iz tromeje, ob 13. uri pa nadaljevanje kulturno zabavnega programa pod naslovom »Spoznavalno družabno popoldne«.

Danes ob 15. uri popoldne pa v gledališču »Toneta Čufarja« uprizore člani Delavskega odra iz Celja igro Sergeja Mihalkova »Sestero mušketirjev«.

Bled — Danes ob 17. uri bo v Zdraviliškem parku okrajna revija godb na pihala.

Podhom pri Bohinjski Bistrici — Danes s pričetkom ob 13. uri proslava 30-letnice obstoja prostovoljnega društva v Podhomu in otvoritev požarnovarnostnega vozna.

Upravni odbor **Steklarstva Kranj**

razpisuje mesto **računovodja**

Pogoj: 5 let prakse v računovodstvu

Nastop službe takoj. Plača po dogovoru.

Komisija za sprejemanje in odpuščanje kadra pri

Inštalater, Kranj sprejme

referenta za nabavo

POGOJI: zaželena je praksa v nabavi in poznavanje ključavničarskega in instalaterskega materiala. Plača po pravilniku o osebnih dohodkih ali po dogovoru. Nastop službe po dogovoru. Ponudbe ustmene ali pismene na upravo podjetja do 31. maja 1961

Prva republiška revija mladinskih gledaliških družin

V sredo se je na Jesenicah začela prva republiška mladinska revija dramskih skupin, ki jo prirejata republiška Zveza Svobod in prosvetnih društev Svobod in prosvetnih društev jeseniške občine. Doslej so se na odru Cufarjevega gledališča predstavili že štiri gledališke skupine, in sicer: v sredo Svoboda Anhovo s »Kekcem«, za tem učiteljišče iz Celja s »Izletom«, tehniška srednja šola iz Maribora s »Tripče de Utolče«, Jeseničani z »Lepota — zver«, medtem ko bo danes zvečer delavski oder iz Celja uprizoril »Sestero mušketirjev«.

V okviru revije je bilo doslej tudi dvoje predavanj. V četrtek dopoldne je predavala Marija Voglenikova o gledališki vzgoji mladih, popoldne pa Kristina dr. Brenkova o igrah za mladino.

Etnografska razstava v kranjskem Mestnem muzeju

Raznovrstne vezenine in tkanine na Slovenskem

V zgornjih prostorih Mestnega muzeja v Kranju je odprta razstava slovenskih ljudskih vezenin. V zadnjih dveh letih je to že druga razstava vezenin, ki jo prireja v Kranju Etnografski muzej iz Ljubljane. Prva — v jeseni 1959. leta je prikazala bogastvo slovenske vezeninske romantike na starih ženskih pokrivalih — pečah, raznobarvne vezenine in tkanine pa nam odkrivajo nov pogled v zakladnico našega ljudskega likovnega ustvarjanja.

V treh okusno urejenih sobah so nanizane blazine, rjuhe, brisače, prti iz domačega platna, predmeti, ki jih je moderni čas povečini izvrgel iz pravega, živega okolja. To so platna, na katera je živa fantazija naših babic z izbranim okusom uvezla celo vrsto motivov v različnih bravah in tehnikah, kakor jim je pač narekovala takratna šega, ki je bila v posameznih pokrajinah udomačena. Gorenjke so svoje vzorce rade upodabljale čutno — naturalistično; nagelj na blazini, rjuhi ali prtu naj cveti tako, kakor na oknu, srček naj bo podoben srčku, ki ga dobi dekle od fanta in jelenček na prtu naj bo na moč podoben jelenčku, ki živi v gozdu. Belokranjice in Prekmurke pa so v svoji poetični zasanjanosti motive iz narave po svoje predelale, jih idealizirale, zato je ornamentika na belokranjskih in prekmurskih vezeninah močno stilizirana.

Vezenine z različnih pokrajin se ločijo po barvah in tehniki. Značilen za gorenjske vezenine je križni obod, Belokranjice in Prekmurke pa so svoje vzorce tkaničile na posebnih statvah. Gorenjke so ob koncu 18. stoletja vezle s črno ali rjavo volno, pozneje so zamenjale z rdečo bombažno nitjo, Belokranjice in Prekmurke pa so uporabljale rdečo in modro barvo.

Razstavljenih je največ vezenin z Gorenjske, saj so se tu zaradi ugodnejših socialnih pogojev tudi nadalje ohranile. — Razstavo so omogočili razen Etnografskega muzeja iz Ljubljane še naši pokrajinski muzeji, med drugimi tudi kranjski muzej.

Anka Novak

Revija godb na pihala

Danes bo na Bledu okrajna revija pihalnih orkestrov. Na prireditvi bodo nastopile najboljše godbe z občinskih revij, med katerimi moramo še posebej omeniti godbe iz Kranja in z Jesenic. Omenjeni godbi imata že sodoben sestav, torej s saksofoni, fagotom in oboo. Da bo današnja prireditev za ljubitelje glasbe res prijetno doživetje, nam zagotavlja tudi izbor izvajanih skladb, med katerimi naj omenimo dve skladbi jugoslovanskih avtorjev, in sicer Blaža Arniča »Kladivarji novega časa« in Vidošičevo »Dalmatinko«. Revija bo ob 17 uri v Zdraviliškem parku, v primeru slabega vremena pa v Kazini.

Večina za šolske delovne obleke

Kako so odločili starši učencev osnovne šole Kranj-Primskovo

Že nekaj let sem ob pričetku šolskega leta tudi na mnogih gorenjskih šolah razpravljajo o tem, ali bi bilo potrebno uvesti delovne halje za učence ali ne. Kjer so se odločili za, so nadaljevali z razpravami, kakšne naj bodo te halje, ali naj bodo vse enako krojene in iz istega blaga, ali naj se izbira prepusti staršem vsakega posameznega učenca, ali naj jih nosijo samo deklice ali tudi dečki itd. Tako menda pri nas ni še niti ene šole, kjer bi ta predlog popolnoma osvojili, pa naj bo to na ta ali na oni način. Mnogi starši so se radi izgovarjali, da je ta dodatni izdelek za šolarjevo garderobo prevelik in, da ga ne zmorejo, toda ta izgovor je povsem odveč, saj je popolnoma jasno, da je razen vzgojnih momentov, največja dobra lastnost delovne obleke ta, da varuje drugo obleko. Razen tega, da bo pozimi na primer volnene jopice treba veliko manj prati, če bodo zaščitene s šolsko haljo, pa bodo šolarji pod haljami ali delovnimi jopiči lahko ponosili tudi staro obleko, ki bi je drugače ne mogli več obleči. Vsi razlogi torej govorijo za.

Pričetek šolskega leta je sicer še daleč, toda morda je prav zato ravno pravi čas, da o tem spet resneje razmislimo.

Po sklepu šolskega odbora osnovne šole Kranj—Primskovo je šolsko vodstvo anketiralo starše učencev, kaj mislijo o uvedbi šolske delovne obleke. Od 377 staršev se jih je za uvedbo šolske halje odločilo 327; 305 jih želi, da imajo deklice delovne halje iz pralnega blaga v različnih barvah, 300 staršev pa je odgovorilo, naj imajo tudi dečki delovne jopiče iz pralnega blaga v različnih barvah. S predlogom, da se šolske delovne obleke izdelajo v konfekcijski delavnici, soglaša 256 staršev.

Šolski odbor te šole je na podlagi izida ankete sklenil, da se vpeljejo šolske delovne obleke s šolskim letom 1961/62. Obleke bodo izdelane konfekcijsko. Starši, ki bodo želeli izdelati obleko doma, bodo dobili na vpogled določen kroj.

Želeti bi bilo, da bi tudi na šolah, na katerih so o uvedbi halj samo govorili, niso pa še ukrenili nič konkretnega, poiskali odgovarjajoči način in tako storili vse za dejansko uvedbo delovnih oblek v prihodnjem šolskem letu. Način, kako so sprejeli ta sklep na osnovni šoli Kranj—Primskovo je prav dober in zato vreden posnemanja.

Prizadevni igralci

Aktiv ljudske mladine iz Brekovc pri Žireh je zelo delaven. V zadnjem času se je razgibala posebno njihova igralska skupina. Naštudirali so igro »V Ljubljano jo dajmo«, s katero gostujejo po okoliških krajih Žirov. Kljub mladim neizkušenim igralcem je predstava lepo uspela. Gostovali so že v Zavratcu, na Govejku in na Trebiji, obiskali pa bodo še nekatere druge kraje. Priznanje za uspešno delo gre v veliki meri predsedniku LM Jerneju Jerebu in režiserju Vinku Bogataju.

Koroški pevci v Kamniku

Najstarejše pevsko društvo Lira v Kamniku, ki je lani gostovalo na Koroškem, je organiziralo v Kamniku koncert moškega in mešanega pevskega zbora »France Pasterk — Lenart« iz Železne Kapije. Koncert bo v nedeljo, 21. maja zvečer, v veliki dvorani Doma pod vodstvom pevovodje Vladimirja Prušnika.

Koncert komornega zbora navdušil mladino

Komorni zbor DPD Svoboda »Tone Čufar« Jesenice, ki ima naštudiran program narodnih ter umetnih pesmi naših in tujih narodov, se je odločil za prirejanje koncertov jeseniški šolski mladini. Železarski izobraževalni center, v sklopu katerega delujeta metaluška industrijska ter tehniška srednja šola, je ponudbo sprejel. Učenci in dijaki omenjenih šol s člani predavateljskega zbora so napolnili v sredo dvorano Kina — Radio, kjer je priredil omenjeni zbor ob 12. uri koncert. Proti pričakovanju pa je razveseljivo, da je zbor z izvajanjem programa izredno navdušil mladé poslušalce, o katerih se stalno govori, da nimajo več smisla za klasično in predvsem za vokalno muziko. Da so najbolj navdušile črnske pesmi je povsem razumljivo. Mladina, o kateri se prerado govori, da je »jazzovska«, je pokazala, da ji ni za povprečno glasbo, da pa je navdušena nad kvalitetno, pa čeprav klasično in vokalno glasbo. Železarski izobraževalni center je napravil s prirejenim koncertom komornega zbora jeseniške Svobode vzgojni korak pri kulturnem vzgajanju šolske mladine in je prav, da mu bodo sledile prihodnjo sredo še ostale jeseniške šole.

RAZPIS

Razpisna komisija pri Obrtno-komunalni zbornici okraja Kranj razpisuje naslednji prosti delovni mesti:

1. analitika — planerja
2. referenta za strokovno izobraževanje kadrov in organizacijo dela

Pogoji: ad 1. Srednja ekonomska šola in večletna praksa v analitskem, planskem in računovodskem sektorju.
ad 2. višja upravna šola ali srednja šola z večletno prakso v strokovnem izobraževanju kadrov oz. v organizaciji dela.
Ponudbe pošljite pismeno do 30. maja t. l. na Obrtno-komunalno zbornico v Kranju.

Predsednik:
Janko Urbanc

RAZPIS

Kinematografsko podjetje Kranj

razpisuje

natečaj za imenovanje novega kinematografa na Žularji v Kranju

Ime novega [illegible] ne sme imeti začetne črke »S«, sme imeti največ do 6 (šest) črk.
Natečajniki naj dostavijo v zaprti kuverti »naslov« in utemeljitev tega imena.
Dopis naj bo opremljen s polnim naslovom natečajnika.
Izid natečaja bomo objavili v Gorenjskem tisku.
Izžrebana bosta dva (2) natečajnika, nagrade pa znašajo

I. 25.000 din
II. 15.000 din

Kinematografsko podjetje Kranj

Vitanj, ti jih bomo gledali

Narod naš dokaze hrani

Partizanski dokumenti 1941-1945

NAŠ PRVI DOKUMENTARNI FILM, KI PRIKAZUJE ŠTIRILETNI OSVOBODILNI BOJ

Pred dnevi so v ljubljanskem kinu Komuna predvajali pravkar izdelani film »Partizanski dokumenti 1941—1945«. Film je napravil na navzoče močan vtis, kajti tu gre za resnične dokumentarne posnetke iz časa NOB.

Pri tem filmu je težko govoriti o scenariju, režiserju in izvajalcih. V glavnem je to delo Stanka Vrška. Pri Glavnem štabu NOV in POS, kjer je bil med vojno, je svojo snemateljsko amaterško »žilico« skušal uveljavljati, kjer je bilo moč. Leta 1944 je dobil filmsko kamero. Precej je spemal. Po osvoboditvi ga je zaneslo življenje drugam, njegovi večinoma še nerazviti filmi so ostali skorajda pozabljeni. Pred leti je začel to spravljati na dan, razvijati in reševati, kar ni bil že uničil čas. Razen svojih posnetkov je dobil precej tudi od Črta Škodlarja. Prav tako sedanji film dopolnjujejo originalni nemški posnetki: prihod Hitlerja v Maribor aprila 1941 in napad na Drvar, maja 1944, kar je bilo zapleneno pri Nemcih. Doslej smo že videli več dokumentarnih filmov iz NOB. Toda sedanji film je prvi, ki skuša gledalcu posredovati ozek prerez celotnega štiriletnega osvobodilnega boja od podpisovanja aktov za pristop Jugoslavije k trojnemu paktu 25. marca na Dunaju do mogočne in nepozabne manifestacije Ljubljane ob prihodu osvobodilne vojske in nove vlade 9. maja 1945. leta.

Tehnično je bolje izpopolnjen drugi del. V prvem delu je avtorju primanjkovalo filmskih posnetkov. Zato se je moral posluževati mirnih slik: raznih proglasov, skic in fotografskih posnetkov, s katerimi je prikazal vdor okupatorja, prve internacije, sabotažne akcije in streljanje prvih talcev. Zelo nazorno je prikazana široka mreža internacijskih taborišč. Toda vse to je mrtvo, negibljivo, kar je v drugem delu dokaj skladnejše in živahnejše. Zelo uspelo je prikazano sproščeno navdušenje belokranjskega prebivalstva in tamkajšnjih partizanskih enot ob prihodu V. prekomorske. Ganljivi so prizori odhoda XIV. divizije na Štajersko ter končni boji za Trst in navdušenje po tržaških ulicah. Marsikje gledalca motijo zorni koti, oddaljenost od glavnega dogajanja in podobno. Zlasti posameznike motijo nekateri obrazi borcev, ki začudeno ogledujejo kamero. Toda vse to daje temu dokumentarnemu filmu le večjo vrednost in originalnost.

Sodijo, da bo ta film v poznejših časih, ko bodo originalni dokumenti NOB še bolj cenjeni, lahko služil za boljše in nazornejše prikazovanje nekdanjih dogodkov, kajti sedanja oblika filma, zlasti v njegovem prvemu delu, je še dokaj groba in mrtva, kjer niti ohranjeno gradivo ne dobi prave veljave.

Film je izdelan v 16. milimetraski tehniki. Založil ga je zavod Borec. V sedanji dolžini 45 minut je namenjen zlasti za šole. Interesenti ga lahko naročijo pri »Vesna filmu« v Ljubljani. -l. c.

Iz zgodovine bohinjskega kota

KAKO JE BILO UČASIH

ALI SO PREBIVALCI NEMŠKEGA IN LAŠKEGA ROVTA RES POTOMCI NEMCEV OZIROMA ITALIJANOV? — ŽELEZARSTVO JE CVETELO SAMO DOKLER NI BILO CEST IN ŽELEZNIC!

Najprej razčistimo nastanek imen Nemški in Laški rovt v Bohinju. Tega res ni jemati dobesedno, da bi se bili namreč prebivalci nemške ali italijanske nacionalnosti naselili v teh vaseh.

Tudi v Karavankah imajo rovte: Jeseniški rovt, Javorniški rovt ter Plavški rovt. Prav gotovo se noben Jeseničan in ne Javorničan ni naselil v Jeseniških ali Javorniških rovtih, kvečjemu le obratno. Rovt je ime za krčetino, ki je nastala na iztrebljenem gozdu po oglarjih. Na ime take krčevine pa je vedno vplivalo okolje — soseščina, naseljenec ali ime tistega, ki je krčil gozd. V bohinjskem primeru za Nemški rovt smatramo, da je prav soseščina Sorice, ki je izrazita naselbina briksenških naseljencev vplivalo na to ime. Morda pa se je kak naseljenec celo naselil na taki krčevini in s tem dal ime kraju oziroma vasi. Tudi na Laškem rovtu ni potrebno iskati laških imen oziroma ljudi italijanskega porekla. Na ime je vplivala samo goriško-tolminska meja. Že dr. Janez Mencinger je delil Bohinj na Bukovec, to so vasi od Bistrice do jezera: Brod, Savica, Kamnje, Polja, Laški rovt, Ribčji rovt (Ribčev laz) in južno od vasi Kamnje — Žlan, ki so bili pod vplivom Tolmina. Vasi od Steng, Nomenja, Bitenj in Bistrice ter Nemški rovt, pa so bili pod vplivom Briksna (nemške). Gornja dolina to je: Stara Fužina, Studor, Srednja vas, Češnjica, Jereka in mlajše vasi: Gorjuše, Koprivnik, Podjele pa so bile zmeraj samostojne in izrazito slovenske.

TRIJE BRATJE FUŽINARJI

Za dobo Rimljanov pa do l. 1600 nam manjkajo pisani podatki. Gotovo pa je, da je pridobivanje železa v Bohinju prastaro ter je bila takorekoč hišna obrt. Dokaz za to so mnogi pisani viri in žigi fužinarjev.

Ena najbolj podjetnih fužinarskih družin so bili Locatelliji. Že ime pove, da so bili Italijani. Prišli so iz Brescije. V Bohinju so se naselili okoli leta 1600. Bili so trije bratje: Vincenc, Georg in Aleksander. Vsi trije so pokopani v cerkvi na Bitnjah, nasproti Ajdovskega gradca, kjer imajo svojo nagrobno ploščo v sredini cerkve.

Zanimivo je tudi to, da Locatellijem ni bilo dovolj železo. Iskali so tudi srebro in zlato v Jelovici in pod Golico v Karavankah. Zaradi tega so obubožali in že leta 1720 se zadnjikrat imenuje fužina Locatelli. Za njimi so prevzeli fužino Pitoniji, potem pa fužinar Matevž Warl. Po odstopu Pitonijev in konkurzu Warlna je prešla leta 1740 bistriška fužina v roke mogočnega finančnika Mihaela Angela Zolsa von Edelstein. V njegovo oblast je prišla leta 1750 tudi Stara Fužina.

TURŠKO ZNAMENJE — BREZ TURKOV

Stara Fužina je bila že v 16. stoletju imenovana kot prastara fužina. Bistriška fužina se v aktih prvič omenja leta 1540. Zgradil jo je fužinar Rautner, ali po domače »konjekt tat«. Na Pozabljanem pa je bila zgrajena fužina leta 1562.

Leta 1581 so v mali peči v Bistrici in v stari slovenski peči v Stari Fužini napravili skupaj 2000 centov železa za izvoz. Tovorni konj pa je nesel tri do tri in pol centa tovora, celotna proizvodnja je bila torej za približno 600 tovorov.

Bohinj je imel več dostopov. Vez med Radovljico oziroma Bledom je vodila skozi Stenge preko Pokljuke, Rudnega polja, Gorjuš in Koprivnika. Na vzhodni strani je bil Bohinj povezan preko Nemškega rovta in Sorice z Železniki. Na jugu pa je vodila stara tovorna pot čez Baško sedlo skozi Kanalsko dolino k morju. Preko planine Suhe je bila steza v Tolmin.

Ozka tovorna steza, zelo nevarna za človeka in živino, je vodila skozi Sotesko ob robu Save Bohinjke proti Bledu. Leta 1554 pa so bohinjski fužinarji pot popravili in razširili na širino 1,20 m. Na dveh krajih so vklesali celo stopnice v skalo. Prve so bile dolge 6 m, druge 44 korakov. Blizu teh stopnic, ki so dale celemu terenu ime v Stengah, 2 — 3 metre nad potjo, je še danes ohranjen v skalo vklesan napis z letnico 1554 in z znaki fužinarskih žigov. Med njimi sta tudi znaka Stefana Krala in Franca Küchelna. Temu znamenju pravijo ljudje turško znamenje, kraju na Obernah pa pripisujejo, da so se tam Turki na svojih roparskih pohodih obrnili. Resnica pa je, da Turkov v Bohinj sploh ni bilo. Francoski zdravnik Hacquet je leta 1785, ko je šel na Triglav, še jezdil skozi Stenge. Ta pot je še danes dobro vidna. Petindvajset let kasneje, ko so pot v Stenge popravili, pa je nastal projekt za pravo cesto, ki naj bi vezala Bohinj z Bledom. Vendar je ostal načrt neizveden še mnogo let. Šele leta 1783 so zgradili pot iz Bohinja do Steng in okrog leta 1800 je bila cesta gotova. Na njej so se pojavili tovorniki nove dobe — furmani s svojimi parizarji.

SKRIVNOST OB MEŠENACU

Na tej poti skozi Stenge pa je velika zanimivost in sicer na desnem bregu Save Bohinjke in ob izlivu potočka Plavžarice, nasproti vasi Nomenj, kraj z ostanki plavža, med ljudstvom imenovanega »plavž sv. Heme«. Ta plavž pa s koroško kneginjo iz Brež ni imel nobene zveze. Živela je namreč okoli leta 1030. Plavž na Nomenju je postavil ljubljanski zdravnik Condrat Widerhold, ki je že leta 1617 zaprosil za dovoljenje za postavitev peči za ulivanje sive litine. Leta 1647 je bila peč že v pogonu. Tam so ulivali retorte za pridobivanje živega srebra v Idriji, možnarje, peči in vojaške instrumente. To je bila pravzaprav naša prva gorenjska livarna sive litine. Do kdaj je obratovala pa ne ve nihče. Že Hacquet je pri Zolsu iskal pisanih virov, pa jih ni našel. Pač pa navaja Hacquet še eno topilnico v »Messnovcu«. Princ Robert Windischgratzi, ki je tudi raziskoval zgodovino železarstva v Bohinju in H. Costa (Reisesrinerungen 1848, str. 179), navajata kraj, kjer se je tudi topila ruda »mešenac«, kar je gotovo eno in isto. Ta kraj je 600 m od drugega mostu v Stengah proti Bohinju. Pod strmo, z rudo bogato Jelovico izvira potok. Ta se deli na dva rokava, ki tečeta čez prostran travnik. Potoka in travnik se imenujeta z istim imenom »Mešenac«. Ob desnem bregu vzhodnega rokava je valovit teren, na katerem naj bi stala topilnica in kjer je najti težko črno žlindro in ožgane kosti. Tu je po H. Costovem mnenju stal plavž sv. Heme. Tehnični muzej Železarne Jesenice bo letos ta teren temeljito raziskal. Zanimivo je, da prav v Bohinju, kjer se prebivalstvo skoro ni menjalo, moreta v razmeroma tako kratkem času preiti kar dve topilnici tako čisto v pozabo. Še bolj zanimivo pa je to, da dokler je bil Bohinj povezan s svetom le po težko dostopnih poteh čez 1200 m visoko Baško sedlo, skozi Stenge, Gorjuše, Sorico in planino Suho, dokler je bila vez med svetom in Bohinjem le konjski hrbet, je trgovina cvetela. Čim pa je bila zgrajena cesta in nato še železnica, je v Bohinju prenehala železarska in druga obrt.

ZVONCI ČEZ BAŠKO SEDLO

Opisal bi še posrednike te domače trgovine — tovornike. Leta 1709 je bilo samo pri Stari Fužini 116 tovornikov, v Bistrici pa 40, ki so skrbeli za prenos tovorov železa in lesenih izdelkov. To so bili krepki možje, dobro oboroženi z gorjačami, meči, samokresi ali pa rapirji, vdelanimi v palice. Pod suknjo, ali pa celo čez golo telo je vodja karavane nosil pas, ki je bil v resnici mošnja, v kateri je imel izkupiček za prodano blago. Imeli so težke konje, ki so na tovornem sedlu prenašali tovore, težke do 200 kg. Železo v palicah so prenašali v zavojih iz pooljenega platna, žeblje v lesenih sodčkih ali tako zvanih bariglah. S seboj so poleg hrane zase nosili tudi prazno posodo, v kateri so na povratku nosili vino, začimbe in druge priboljške. Konj vodnik pa je nosil dokaj velik zvonec, ki je naznanjal prihod karavane in kadar so bohinjske gospodinje zaslišale tak zvonec vračajočih se tovornikov vrh Baškega sedla, so pripravile vse za veselo svidenje.

France Torkar

TOVORNIKI (po Valvazorju)

Znanost in vesolje

Sovjetski znanstvenik bioloških ved P. Isakov objavlja v listu »Vaško življenje« vrsto važnih podatkov o vsemirskih poletih. Ko odgovarja na vprašanje, zakaj Gagarinov let na višino 302 kilometra imenujemo kozmični, trdi, da se vesoljno prostranstvo za človeka začenja že na relativno majhni višini od zemlje.

Če upoštevamo vse pogoje pri letu, kot so barometrski pritisk in potrebna količina kisika za dihanje, potem kozmični prostor nastane za človeka že nekaj kilometrov vstran od zemeljske površine. Na višini približno 19 km, če organizem ni zaščiten pred nizkim zračnim pritiskom, pride do pojava vrenja in nastajanja pare v organizmu. Dalje imajo zelo škodljive posledice za organizem ultravijolični žarki sončne svetlobe in na večjih višinah še kozmični žarki. Na višini 100 km od zemlje preti organizmu nevarnost od rentgenskih žarkov, ki spadajo v sestav sončnega izžarevanja.

Mnogi znanstveniki so razen tega mislili, da bo osvajanje vesolja zapustilo na človeku s psihične strani negativen vtis. Gagarinov polet pa je ovrgel to mišljenje.

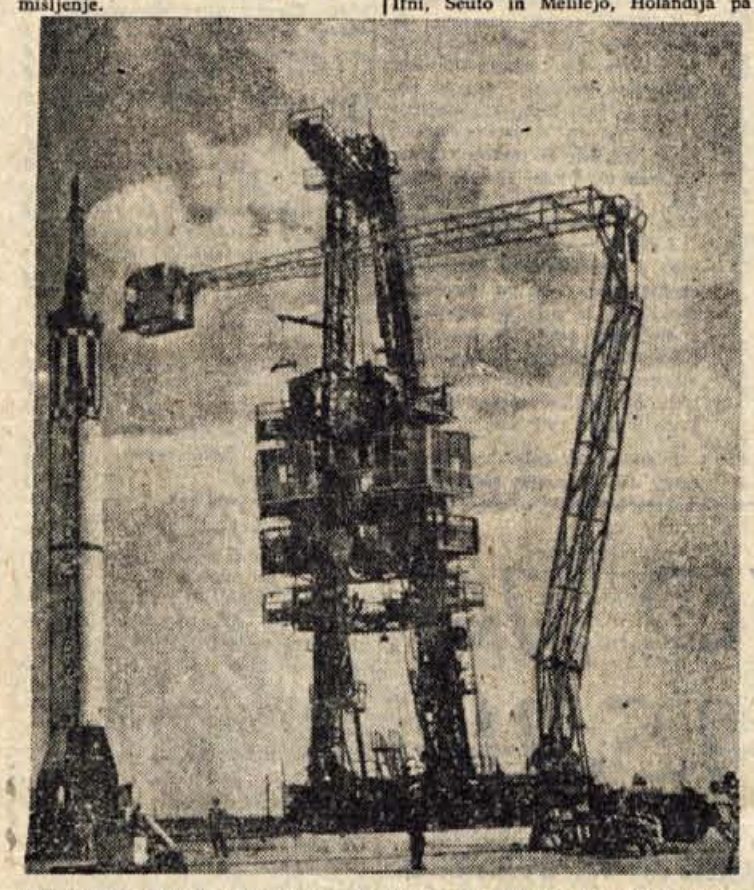

Slika kaže raketo »Redstone«, s katero je poletel v vesolje ameriški astronavt Shepard, drugi človek, ki je popotoval po vesolju. Raketa je sestavljena s pomočjo velikanskih žerjavov.

Leto mladih držav

Kolonialno carstvo iz leta v leto bolj slabi. Od leta 1945. do danes je dobilo popolno samostojnost 38 držav. Leto 1960 lahko upravičeno imenujemo »leto mladih držav«, saj je v tem letu dobilo samostojnost kar 18 držav.

Kolonialna področja obsegajo sedaj 11,972.000 kvadratnih kilometrov, kar je za 2,7-krat manj kot leta 1945 in predstavlja enajsti del celotne površine kopnega. Prebivalstvo kolonialnih držav šteje petintrideseti del celotnega števila ljudi na zemlji.

Največja kolonialna država je še vedno Velika Britanija, ki ima v svoji posesti dokaj številne kolonije. Površina vseh njenih kolonij znaša 5,111.000 kvadratnih kilometrov, z okrog 42 milijoni prebivalstva. Druga je Francija, s površino 2,5 milijona kvadratnih kilometrov in 11,5 milijoni prebivalstva. — Portugalska je ena izmed redkih držav, ki je ohranila vse svoje kolonije v povojnem času. Nemiri v Angoli pa kažejo, da je afriška težnja za samostojnostjo zajela tudi to »mirno oazo« na afriškem kopnem. Od starih kolonialnih matičnih držav imajo svoje posesti še Belgija (Ruanda-Urundo), Španija ima še Spansko Saharo, Spansko Gvinejo, Ifni, Seuto in Melilejo, Holandija pa Zapadni Irian, Holandsko Gvajano in Holandske Antile.

Danes so se pojavile nove kolonialne države, ki so bile še do nedavnega same kolonije. To so Avstralija, Nova Zelandija in Južnoafriška Unija.

Človek, ki je ubil konja

Traktorji »Ferguson« orjejo brazde širom po svetu. Vsakdo ve zanje. Preživeli so izumitelja Irca Haryja Fergusona, ki so ga pred kratkim mrtvega našli v njegovem stanovanju. Nekateri trdijo, da je napravil samomor, drugi pa pravijo, da je po sredi nesrečen slučaj.

Toda bolj kot smrt je ljudi presenetil njegov testament. Vse do smrti so cenili Fergusonovo lastnino na 10 milijonov funtov (približno 20 milijard dinarjev. Sedaj pa se je zvedelo, da ne znaša več kot 80.000 funtov. Kam je šel denar, ki ga je slaven izumitelj v svojem življenju zaslužil, je sedaj vprašanje?

Ciklon nad Normandijo

5. maja je zajel Normandijo vihar, ki ga ne pomnijo v teh krajih. Veter je imel hitrost 150 km na uro, kar je prava redkost za Francijo in temen oblak, podoben atomski megli, se je spustil do tal. Smrtno so bile ponesrečene štiri osebe, medtem ko jih je preko sto ranjenih. Okrog tisoč hiš je porušenih in težko poškodovanih. Sadovnjaki so popolnoma uničeni, ker je po viharju padala toča, katere zrna so tehtala tudi do 200 gramov. V delu Normandije je prišlo do izliva rek, ki so poplavile velike površine.

Priče tragedije

Dela pri izkopavanju starega rimskega naselja Pompeji, ki ga je nepričakovana erupcija Vezuva zakrila 23. avgusta 1879. leta, odkrivajo od časa vedno znova kakšno novo človeško dramo. V teh dneh je skupina arheologov izkopala tri moške, dve ženski in tri otroke, ki jih je zasula lava, ko so bili že čisto blizu morske obale. Verjetno jih je usmrtil strupen plin, ki je prihajal iz vulkanskega žrela. Bili sta to dve družini, ki sta skupaj iskali rešitve. Kmalu jih je zasul debel sloj pepela, v katerem sta obležali vse do danes.

IVERI

● Nedavno izišla zbirka Janeza Menarta Časopisni stihi, ki jo je izdala Državna založba Slovenije v 1500 izvodih, je bila prodana v doslej najkrajšem času — treh mesecih.

● Na Danskem je te dni umrl sin znamenitega francoskega slikarja Paula Gauguina, Jean Gauguin. Jean Gauguin je v svojem življenju ustvaril vrsto pomembnih kiparskih del in sodi med najuglednejše danske kiparje.

● Ta teden je 13 zagrebških novinarjev dobilo nagrade za najboljše prispevke v minulem letu. Te nagrade podeljujejo vsako leto iz sklada »Otokar Keršovani«.

● Znameniti angleški pisatelj Somerset William Maugham je podaril svojo bogato knjižnico, ki obsega več kot 5000 zvezkov, Kraljevi šoli v Canterburyju.

● *Hrvatsko narodno gledališče je v aprilu prvič izvedlo v režiji Vjekoslava Vidoševića dramo Vesne Parun »Marija in mornar«. Glavno vlogo so tolmačili Ivka Dabetić in Adem Čejvan.*

»Gospod profesor izgleda danes zopet zelo raztresen!«

»Te smem zaliti, teta?«
— »Zakaj?«
— »Mama pravi, da si lepa kot cvetlica!«

GOSPODARSKE VESTI

Izvoz kombajnov. Tovarna kmetijskih strojev »Zmaj« iz Zemuna bo dobavila letos za potrebe jugoslovanskih kmetijskih gospodarskih organizacij že do začetka letošnje letine več kot 600 kombajnov. Razen tega pa je tovarna že sklenila pogodbe s partnerji v Avstriji o dobavi 400 kombajnov za koruzo, kupci iz Italije pa so naročili nad 500 takih kombajnov.

Graditev istrskega dela Jadranske magistrale. Pri Novem gradu v Istri zaključujejo dela pri graditvi 125 metrov dolgem mostu čez ustje Mirne. Most je važen člen v bodočem istrskem delu Jadranske magistrale. Most, ki bo širok 9 metrov, bo imel na sredini dvižno napravo in bo tako prvi most te vrste v Jugoslaviji. Z mostom se bo razdalja proti Poreču, Rovinju in Puli zmanjšala za več deset kilometrov.

Pričetek obratovanja novega mlina v Cementarni Trbovlje. Prejšnji teden so v Cementarni Trbovlje slovesno spustili v pogon novi mlin zaprtega tipa z vsemi pripadajočimi napravami. Ta pomembna pridobitev je še posebno važna zaradi tega, ker bo Cementarna lahko ves čas rekonstrukcije nemoteno obratovala. Naprave je izdelala tovarna Litostroj iz Ljubljane.

Rekordna proizvodnja nafte. V letošnjem marcu je bila dosežena v naši državi rekordna mesečna proizvodnja nafte — 108.093 ton. V celem prvem četrtletju pa smo proizvedli 289.056 ton nafte, kar je za 137.403 tone več kakor v ustreznem lanskem obdobju.

Specialna ladja za Indijo. Titova ladjedelnica v Kraljevici bo zgradila za indijskega naročnika posebno ladjo za preskrbovanje morskih svetilnikov. To bo 2500-tonska ladja s 15.000 KM in s hitrostjo 20 morskih milj na uro.

Famos bo proizvajal vozila za mehanizacijo gradbeništva. V tovarni motorjev Famos v Sarajevu pripravljajo proizvodnjo dumperjev — zelo iskanih vozil za mehanizacijo v gradbeništvu. V podjetju menijo, da bodo že prihodnje leto izdelali več kot 100 takih vozil.

ZVEDELI SMO...

● Na Jesenicah so pred kratkim ustanovili službo pravne pomoči za območje občine, že tretjo v kranjskem okraju. Ta služba je zelo koristna, saj bo nudila tako privatnim, kot pravnim osebam vso pomoč v raznih nasvetih, pravnem pouku itd. Razen tega bo zastopala stranke po svojih predstavnikih pred sodišči, kadar bodo uveljavljali razne pravice s pravnega področja.

● V tovarni Tiskanina v Kranju bodo v kratkem dobili zdravo pitno vodo v vseh oddelkih. Cevi za vodo so začeli polagati sredi marca in je to delo že končano v tkalnici, kotlarni in delavnicah. Sedaj delajo priključke za predilnico, garažo in zabojarno. Položili so že okrog 400 m cevi.

● Občinski komite LMS v Škofji Loki je minulo nedeljo priredil izlet v Cerkno, kjer so si mladinci in mladinke ogledali znano partizansko bolnišnico Franjo. Enodnevnega izleta se je udeležilo preko 200 mladih ljudi.

● Opekarna v Radomljah je po preureditvi in dograditvi novih objektov podvojila proizvodnjo in bo sedaj proizvajala letno nad 7 milijonov kosov opeke. Po poizkusih v novih objektih so ta mesec začeli že s polnim obratovanjem.

● V dvorani DPD Svoboda v Škofji Loki je v torek zvečer gostovala gledališka skupina viških gimnazijcev z Mollierovo igro »George Dandin«. Uprizoritev si je ogledalo preko 400 mladincev in mladink z najrazličnejših šol in so bili s predstavo zelo zadovoljni.

● Potrošniški krediti v jeseniški občini so samo v Komunalni banki na Jesenicah narasli za 22 milijonov 500.000 dinarjev v primerjavi z letom 1959, tako da je bilo ob koncu 1960. leta vseh potrošniških kreditov 147,900.000 dinarjev, ki jih je najelo 2627 potrošnikov. To pomeni, da ima vsak deveti občan potrošniški kredit.

● V okviru proslav 20-letnice vstaje so kamniška podjetja razstavila v izložbah nekaterih trgovin svoje izdelke. Tako so se Kamničani seznanili z izdelki številnih tovarn in obratov v občini. Izložbe so prav okusno urejene.

RADIJSKI IN TELEVIZIJSKI SPORED

OD NEDELJE, 14. MAJA DO SOBOTE, 20. MAJA 1961

RTV LJUBLJANA

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 10., 13., 15., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 15., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

NEDELJA, 21. MAJA

8.00 Mladinska radijska igra
8.45 Iz albuma skladb za otroke
8.55 Z zabavno glasbo v novi teden
9.40 Zbori in samospevi Stevana Hristića
10.00 Še pomnite, tovariši
10.30 Zabavna glasba jugoslovanskih skladateljev
10.45 Spoznavajmo svet in domovino
11.45 V tričetrtinskem taktu
12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.
13.30 Za našo vas
13.45 Koncert pri vas doma
14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.
15.30 Trije odlomki iz Verdijeve opere Aida
16.00 Humoreska tega tedna
16.20 Orkester Les Baxter vas vodi od pristanišča do pristanišča
16.40 Peli so jih mati moja
17.00 Za nedeljsko popoldne
17.30 Radijska igra
18.24 V poletnem vrtu
18.40 Štirje pevci — sedem popevk
20.05 Izberite melodijo tedna
20.50 Hammond orgle
21.00 Mozart v operi
22.15 Ples ob radijskem sprejemniku
23.05 Schubertiada z domačimi umetniki

PONEDELJEK, 22. MAJA

8.05 Simfonična matineja
8.40 Popevke se vrstijo
9.00 Naš podlistek
9.20 Arije in dueti iz znanih oper
10.15 Sovjetska zabavna glasba
10.40 Poje Komorni zbor RTV Ljubljana
11.00 Po svetu jazza
11.30 Za otroke
12.00 Kvintet Niko Štritof
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Franjo Kordiš: Odkazovanje v kmečkem gozdu
12.25 Zvočni kaleidoskop
12.45 Dva plesa — dva samospeva
13.30 Variacije na staro norveško romanco
13.50 Panorami zabavnih melodij
14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.40 Naši popotniki na tujem
16.00 V svetu opernih melodij
17.15 Šoferjem na pot
18.15 Veliki pianisti
18.50 Človek in zdravje
20.00 Z glasbenega bienala v Zagrebu
22.15 Zaplešite z nami
23.05 V ritmu današnjih dni
23.55 Prijeten počitek

TOREK, 23. MAJA

8.05 Izberite melodijo tedna
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Dva odlomka iz scenske glasbe »Rozamunda«
9.40 Gorenjski vokalni kvintet
10.15 Šopek hrvatske glasbe
10.40 Utrjujte svojo angleščino
10.55 Orgle in orglice
11.00 Iz oper Rossinija in Donizettija
11.30 Deset minut iz naše beležnice
11.40 Tako pojo in igrajo v Varšavi
12.00 Drobne skladbe Borisa Kovačiča
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Dušan Modic: Zaključki posvetovanja sadjarjev
12.25 Majhni ansambli
12.45 Trio Rudija Bardorferja
13.30 Od polke do mamba
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
14.35 Zborovski prizori iz Wagnerjevih oper
15.40 Listi iz domače književnosti
16.00 Torkovo popoldne ob zabavni glasbi
17.15 Razgovor z volivci
17.25 Falstaff — simfonična studija
18.00 Iz naših kolektivov
18.15 Godala v ritmu
18.20 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
18.45 Izobraževalni obzornik
20.00 Koncert mladinskega zbora RTV Ljubljana
20.30 Radijska igra
21.43 Kvartet Jožeta Privška
22.15 Večer češke glasbe
23.05 Godala v noči
23.25 Po svetu jazza
23.55 Prijeten počitek

SREDA, 24. MAJA

8.05 Mladina poje
8.30 Suita iz baleta »Gayane«
9.00 Jezikovni pogovori
9.15 Zabavna orkestra Raphaele in Alfred Scholz
10.15 Naši operni solisti v vlogah glavnih oper
11.00 Zabavni potpuri
11.30 Za cicibane
12.00 Ansambel Milana Stanteta
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jože Spanring: V maju odločamo o pridelku okopavin
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.30 Za klavir, glas in violino
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
14.35 Črno in belo
14.40 »Eno drevce mi je zraslo«
15.45 Radijska univerza
16.00 Koncert po željah poslušalcev
17.15 Sestanek v sredo
17.30 Orkester Mantovani
17.45 Jazz na koncertnem odru
18.00 Kulturna kronika
18.20 Od Gallusa do Hindenmitha
18.45 Tipke in godala
20.00 Zaljubljen v tri oranže — opera
22.15 Mladim plesalcem
22.50 Literarni nokturno
23.05 Nočni akordi
23.55 Prijeten počitek

ČETRTEK, 25. MAJA

8.05 Glasba ob delu
8.35 Pihalni orkester JLA
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Naši mladi virtuozi
10.15 Iz operetnega sveta
10.40 Deset minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje
11.00 Ruski tečaj za začetnike
11.15 Dve ruski popevki
11.20 Osma simfonija »Na domači grudi«
12.00 Koledница mladinskih brigad
12.15 Kmetijski nasveti — Dr. Drago Šabec: Zdravstvena zaščita pred svinjsko kugo v organizirani svinjereji
12.25 Dva operna baleta
13.30 Zvočna mavrica
13.50 Pesmi o tovarišu Titu
14.05 Nekaj popularnih orkestralnih melodij
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.40 Iz svetovne književnosti
16.00 Veliki zabavni orkestri in vokalni ansambli
16.20 Pri naših mladih skladateljih
17.15 45 minut turizma in melodij
18.00 Manon vam pripoveduje svojo zgodbo
18.30 Poje Olivera Markovič
18.45 Ljudski parlament
20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov
20.45 Literarni večer
21.25 Dve domači prvi izvedbi
22.15 Po svetu jazza
22.45 Prva sonata za klavir
23.05 Zaplešite z nami
23.55 Prijeten počitek

PETEK, 26. MAJA

8.05 Manj znana dela Ludviga van Beethovna
8.30 S popevkami po svetu
9.00 Naš podlistek
9.20 Zbori Vilka Ukmarja
9.35 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe
10.15 Nekaj slovenskih skladb
10.35 Melodije za vse
11.00 Iz Bizetove opere Carmen
11.30 Človek in zdravje
11.40 Romunska in bolgarska zabavna glasba
12.00 Slovenske narodne poje Tone Kozlevčar
12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jože Ferčelj: Izpopolnimo pitanje mlade govedi
12.25 Zabaven opoldanski spored
12.40 Pisani zvoki z Dravskega polja
13.30 Orkester Ray Conniff
13.45 Slovenske narodne poje Slovenski oktet
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo
14.35 Solisti reške opere izvajajo dela Borisa Papandopola
15.45 Radijska univerza
16.00 Petkovo glasbeno popoldne
17.15 Razgovor z volivci
17.25 Od plesišča do plesišča
18.00 Spomini maršala Tita na začetek vstaje
18.15 Lepe melodije
18.30 V dvoranah Svobod in prosvetnih društev
20.00 Zabavni orkester RTV Beograd
20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled
20.30 Z violino skozi čas
21.10 Glasbeni intermezzo
21.15 O morju in pomorščakih
22.15 Ljubljanski jazz ansambel in ansambel Mojmira Sepeta
22.35 Moderna plesna glasba
22.50 Literarni nokturno
23.05 Dela jugoslovanskih skladateljev

SOBOTA, 27. MAJA

8.05 Glasba ob delu
8.25 Za vsakega nekaj
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo
9.25 Popevke in plesni ritmi
10.15 Koncert za klarinet in godalni orkester
10.40 Angleščina za mladino
10.55 Harfa in kitara
11.00 Po svetu jazza
11.30 Pionirski tednik
11.50 Otroci izbirajo pesmico
12.00 Trio Slavka Avsenika
12.15 Kmetijski nasveti — dr. Drago Šabec: Kako rediti svinje plemenice in kako vzrejati pujske v kooperaciji z družbenimi posestvi
12.25 Zabaven opoldanski spored
13.30 Igra pihalni orkester Ljudske milice
13.50 Od arije do arije
14.20 Šport in športniki
14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo
15.40 S knjižnega trga
16.00 Igramo za vas
16.40 Moški zbor France Prešeren iz Kranja
17.15 Po kinu se dobimo
17.45 Iz filmov in glasbenih revij
18.00 Jezikovni pogovori
18.15 Vltava — simfonična pesnitev
18.30 Pozdrav z gora
18.45 Okno v svet
20.00 Kar si kdo želi . . .
20.20 Melodije raznih dežel
21.00 Za prijeten konec tedna
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.05 Do polnoči v plesnem ritmu

Televizijski spored

NEDELJA, 21. maja

9.30 Oddaja za kmetovalce
10.00 Velvet serijski film za otroke
16.15 Športno popoldne
20.00 Sedem dni
20.45 Tihi Don — III. del

PONEDELJEK, 22. maja

18.00 Medic, serijski film
18.30 TV pošta
18.45 Dokumentarni film
19.00 TV pregled
19.30 Malo jazza za vas
20.00 TV dnevnik
20.15 Tedenski športni pregled
20.30 Pričakovanje jutra — TV drama

TOREK, 23. maja

16.15 Giro d'Italia
17.15 TV za otroke
18.15 Simfonični koncert
21.00 Iščemo nove pevce zabavne glasbe
22.20 Čas ljubezni — glasbena oddaja
22.40 Prenos športnega dogodka

SREDA, 24. maja

15.55 Nogometna tekma Italija : : Anglija
18.00 Sestanek ob šestih za otroke
18.45 Kratki film
19.00 Čas, ljudje in dogodki
20.00 TV dnevnik
20.15 TV helikopter
20.30 Skladatelji dirigirajo svoja dela

ČETRTEK, 25. maja

9.00 TV v šoli
18.00 Razgled za mladi svet
18.30 Will Scarlet — TV film
19.00 Naši v Španiji
19.30 TV obzornik
20.00 TV dnevnik
20.20 Dokumentarni film
20.30 Poznaš svoj domači kraj
22.00 Campanille sera
22.40 Cinelandia — filmska oddaja

PETEK, 26. maja

15.30 Giro d'Italia
17.00 TV za otroke
20.00 TV dnevnik
20.15 Sonce podzemlja — ameriški film

SOBOTA, 27. maja

16.15 Giro d'Italia
18.00 Tevževa breskev — mladinska TV igra
18.45 Nevarnost je moj poklic
20.00 TV dnevnik
20.15 TV helikopter
20.30 Pomembna oseba — TV drama
21.45 Jaguarjev prijatelj — glasbeni spektakel
22.40 Kapitan David Grief — serijski film

Male zanimivosti

● V Franciji se vse bolj širi skupno letovanje otrok in staršev v družinskih letoviščih. To so ustanove, ki delujejo brez dobička. Vsi pogoji letovanja so prilagojeni potrebam in željam posameznih družin. Imajo pa tudi precej skupnega: vsakdanji okvirni red, delno prehrano, otroško zabavno življenje, razporejanje otrok po starosti in drugo. Tako skupno letovanje družin je cenejše in udobno, ker ostanejo otroci in starši skupaj, kar je posebno ugodno za predšolske otroke. — Otrokom pa ni dolgčas, ker imajo dovolj družbe.

● Ameriško društvo za boj proti raku je opravilo več preiskav, zakaj učenci kadijo. Rezultati široke ankete in pogovorov so pokazali, da mladi ljudje v glavnem kadijo zato, ker so kajo prevzeli od svojih staršev. Statistike so tudi pokazale, da slabi dijaki in tisti, ki ne sodelujejo v raznih svobodnih aktivnostih in izvenšolskih dejavnostih, mnogo več kadijo kakor njihovi vrstniki.

● V Zahodni Nemčiji se mladina najbolj zanima za poklice specializiranih delavcev v podjetjih, za kvalificirane ročne delavce, za pisarniške službe, za službe v prometu ter akademske poklice. 12 odstotkov v posvetovalnicah prijavljene mladine se ne zanima za nobeno delo. 60 odstotkov deklet je izrazilo željo, da bi se zaposlile v gospodinjstvu ali v trgovini. Med posameznimi poklici najbolj želijo postati uradniške uslužbenke, bolničarke-socialne delavke.

Delo gospodinjskega biroja v Kranju

Samo zaradi pomoči družinam

STANOVANJSKA SKUPNOST POTREBUJE SVOJE PROSTORE

Kranjski gospodinjski biro je bil ustanovljen že pred sedmimi leti in je bil do pričetka letošnjega leta v okviru Društva za pomoč družini. Letos pa je prešel v okvir stanovanjske skupnosti Center. Sprva je bila pomembna naloga tega biroja, da posreduje družinam gospodinjske pomočnice. To nalogo je gospodinjski biro od lanskega leta lahko opravljal, saj je bilo v njem prijavljenih še 6 pomočnic, ki so bile pripravljene priskočiti na pomoč pri težjih gospodinjskih opravilih pri raznih družinah. Zaradi precej neugodnih delovnih pogojev se je število pomočnic od ustanovitve biroja stalno manjšalo, letos ni za to delo niti ene več. Več let so v gospodinjskem biroju sprejemali umazano perilo in ga oddajali v pranje posameznim pericam na dom. S tem so pred leti, ko v Kranju še nismo imeli pralnih servisov, izredno veliko pomagali vsem tistim, ki si perila niso mogli oprati in zlikati doma. Ko so pri Stanovanjski skupnosti Vodovodni stolp odprli pralnico z likalnico, so to posredovalno vlogo opustili.

Sedaj je osrednja dejavnost kranjskega gospodinjskega biroja krpanje perila in šivanje otroških oblek. Biro združuje 10 šivilj, za katere sprejema blago in perilo in jim ga oddaja na šivanje na dom. Cene šiviljskim uslugam so izredno nizke, kar lahko dosežejo s tem, da šivilje šivajo na svojih domovih in pa zato, ker del režijskih stroškov krijejo z izdelovanjem in prodajanjem drobne konfekcije, ki jo izdelujejo iz na kilograme kupljenega blaga tovarne »Tiskanina«. Nemajhna dejavnost tega biroja pa je tudi sprejemanje in posredovanje nogavic za popravilo.

»Naše delo bo prišlo do polne veljave, ko bo v okviru naše stanovanjske skupnosti še več servisov za pomoč družini«, mi je omenila tovarišica upravnica. »Vse naloge pa bomo veliko lažje lahko opravljali, ko bo izšel zakon, da bodo tudi vsi tisti, ki opravljajo razne usluge na domu, socialno zavarovani. Tako bomo na primer od naših šivilj lahko zahtevali še kvalitetnejše delo, a tudi same se bodo v delo rajši vključevale.«

Prav tako pa bo delo tega in drugih servisov, ki so že in ali bodo v kratkem osnovani, uspešnejše, ko bo stanovanjska skupnost dobila lastne prostore, da se bo delo posameznih servisov lahko vsklajevalo pod skupno upravo in knjigovodstvom. Žal pa so izgledi, da bi kaj kmalu dobili te prostore, zelo majhni.

M. S.

Špinača na vrtu

Špinačo lahko vidimo skoraj na slehernem mestnem vrtičku, nekje več, drugje spet manj, pogrešamo pa jo na kmečkih vrtovih. Tista špinača pa, ki jo lahko kupimo na trgu, nam dokazuje, da mnoge kmečke gospodinje ne vedo kaj prida o delu s špinačo. V prenekateri košari lahko vidimo mlado, s koreninicami vred izpuljeno špinačo in tisti, ki jo je pulil prav gotovo ni vedel, da špinači obiramo samo zunanje liste, srčke pa pustimo, da se rastlina znova razraste. Nekaj je izrujemo samo, če je prepogosto posejana, da tista, ki jo pustimo v zemlji, lahko lepše raste. Pogosto vidimo na vrtovih in na vrtu trdo, pusto, lahko bi rekli degenerirano špinačo. Vzrok temu je v neobnavljanju semena, saj se nekatere vrste dobro obnesejo le spomladi, nekatere pa pozno jeseni. Napako delajo naši vrtičkarji tudi pri tem, ker sejejo špinačo le spomladi in še takrat prepozno, zato se jim setev ne obnese, špinača gre prehitro v cvet, ali pa je uporabna takrat, ko je tudi ostale zelenjave že na pretek.

... V TRGOVINI ...

Pomlad je in naše zelenjavne trgovine so se že napolnile z raznovrstno zelenjavo. — Seveda ne moremo trditi, da bi bile cene tej zelenjavi najbolj primerne, toda pridelana je bila v precej oddaljenih toplejših krajih Jugoslavije, kar pač močno vpliva tudi na njeno denarno vrednost. Zato bodo varčne gospodinje nekoliko počakale z nakupom na primer graha, karfiole, zgodnjega zelja itd. in svoji družini postregle večkrat mogoče s špinačo, ki jo je lahko dobiti za manj denarja, njena biološka vrednost pa je celo večja od prenekatere druge zelenjave. Vsebuje posebno veliko železa in vitaminov A in C. Špinačo je sicer večkrat mogoče dobiti v trgovini, vendar jo je veliko bolj priporočljivo kupovati pri vrtnarju, kjer bomo zanesljivo dobili svežo. Pri špinači, ki leži dva do štiri dni, se količine vitaminov približno za polovico zmanjšajo. Če pa že moramo hraniti špinačo dalj časa, jo raztresimo, da bo vsa na zraku, ker se bo v nasprotnem primeru vnela in zgnila.

... IN NA JEDILNI MIZI

Na naših jedilnikih pogosto lahko zasledimo špinačno omako — medtem ko drugih špinačnih jedi večina gospodinj pri nas ne pozna. Zato smo zbrali nekatere enostavne, okusne in zorazmerno cenene jedi s špinačo. Vsaj ena ali druga utegne biti vaši družini všeč in vam bo zato lahko večkrat pomagala iz zadrege pri sestavljanju jedilnika.

Riž s špinačo

Na masti prepražimo čebulo, dodamo opran riž, ga prepražimo, zalijemo, osolimo in dušimo. Posebej v zelo malo vode skuhamo špinačo. To vodo potem porabimo za zalivanje riža. Ko je riž mehak, mu dodamo narezane hrenovke, malo povremo in nato dodamo sesekljano špinačo.

Špinačne omlete

Naredimo testo kot za navadne palačinke (seveda brez sladkorja), ki ga po možnosti izboljšamo z malo smetane in s snegom iz dveh beljakov. Spečemo tanke omlete in jih zlagamo v pokrito posodo nad soparo, da ostanejo rahle.

V majhni količini slanega kropa prevremo špinačo, jo odcedimo in seseklјamo ter primešamo za oreh margarine. S tem nadevom namažemo omlete in jih dvakrat prepognemo. — Drugo poleg druge potem naložimo v pomaščen pekač. Nato omlete polijemo z mlekom in hitro dobro zapečemo. V mleku razžvrkljamo smetano, jajce, sol in dodamo nariban sir.

Špinačni zrezki z ješprenjem

10 dkg ješprenja skuhamo v slani vodi, dodamo za oreh margarine, jajce, strt česen, poper, sesekljan zelen peteršilj in kuhano, debelo zrezano špinačo. S pomočjo drobtin oblikujemo zrezke in jih spečemo na vroči masti.

BREZPLAČNE PREDSTAVE

Trboje — Krajevna organizacija SZDL Trboje je v okviru 20. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte Slovenije koncem minulega meseca izročila svojemu namenu klubski prostor in televizijski aparat. Klubske prostore so uredili in opremili z lastnimi sredstvi. Ogled televizijskega sporeda je brezplačen, kasneje pa bodo osnovali televizijski krožek. Državljani tega okoliša so s pridobitvijo zelo zadovoljni.

V lanskem in letošnjem letu je med modeli za vse sezone in vse prilike opaziti pravo poplavo oblek, jopic in plaščev, ki so obrobljeni z blagom ali trakovi v nasprotni barvi. Priznati je treba, da so vsi ti modeli zelo živahni. — Tudi obleki na naši sliki sta prav prikupni, ideji pa vam lahko poslužita že za vrsto novih kombinacij. Ker v trgovini verjetno ne boste dobili primernih trakov, si lahko pomagate kar s karirastim, na trakove narezanim, blagom

DOKUMENTI DOKUMENTI DOKUMENTI

AUSCHWITZ[16]

Dnevnik taboriščnega zdravnika

Med vsemi zločinci taborišča je on najnevarnejši. Predvsem zaradi svoje oblasti, ki jo ima. Milijone ljudi pošilja v smrt samo zato, ker so po teoriji o rasah tretjega rajha »škodljivci in podljudje«.

Ta »zdravnik« sedi ure in ure poleg mene med mikroskopi, retortami in epruvetami ali stoji ob secirni mizi s krvjo politim gumijastim predpasnikom in krvavimi gumijastimi rokavicami. Preiskuje in išče kot obseden. Saj gre za kolikor mogoče naglo razmnožitev plemenite nemške rase.

Kakor hitro je mogoče, je treba dobiti Nemcev, kar največ Nemcev, da bi naglo zasedli z njimi novo pridobljeni življenjski prostor. Ljudstva zasedenih dežel, Čehi, Poljaki, Madžari, Holandci so v veliki meri obsojeni na pogin in — njihove dežele naj posedejo Nemci ...

Še nobene obdukcije v svoji praksi se nisem lotil s tako težkim srcem kot tiste obeh malčkov. Krvavečega srca sem jo dokončal in napisal protokol. Mengele je zadovoljen. Le moja pisava ga moti. Zato predlagam, da bi bilo bolje, če bi bili protokoli spisani s pisalnim strojem. »Kakšen stroj želite?« me vpraša. »Olympia Elite,« mu odgovorim. »Prav, jutri ga dobite! Imeti hočem eksaktno delo v vsakem oziru, kajti vse rezultate pošiljamo v »Rasnobiološki inštitut v Berlinu Dahlem.«

Tako sem zvedel, da kontrolira poskuse v Auschwitzu znanstveni forum.

Zaporniki mi spet prineso trupla dvojčkov. Štiri pare dvojčkov. Iz barake v ciganskem taborišču. Sami otroci pod 10 leti.

Pri seciranju dvojčkov registriram vsako fazo obdukcije posebej. Odstranjene organe izpiram, da bi bolje videl. Celo iz najneznatnejših madežev se da sklepati na mnogokaj. Tudi srčno mišico podržim pod vodovodno pipo in jo umivam. Na zunanji strani levega srčnega prekata odkrijem majhno modrikasto piko, izliv krvi v srčno mišico. Ubod z iglo ga je povzročil. Ne morem se motiti, čeprav je madež komaj zaznaven. Povzročila ga je zelo fina igla. Injekcijska igla.

Čemu? Injekcijo v srce se daje v najnujnejših primerih pri srčni slabosti.

Odprem levi srčni prekat. Kri, ki je normalno v njem, se pri obdukciji dvigne z žličko in stehta. Tu pa je to nemogoče. Kri je strnjena in stisnjena v kroglico. S pinceto razdelim trdo kepico in jo poduham. Močan duh po kloroformu veje iz nje. Otrok je prejel v srce injekcijo kloroforma. Zakaj? Z injekcijo kloroforma se kri v levem prekatu strdi in se vleže pred srčno prepono. Posledica je srčna kap. Kolena se mi šibe od razburjenja. Odkril sem spet eno od skrivnosti taborišča Auschwitz. Tu ne more le s plinom, temveč tudi z injekcijami kloroforma v srce. Pot mi stopi na čelo. Vrti se mi v glavi in prijeti se moram za mizo. Na srečo ni nikogar pri meni. Ne mogel bi se vzdržati, da ne bi pokazal svojega ogorčenja.

Obdukcija je končana. Naglo spišem protokole. V njih pa ni niti besedice o vbodu injekcijske igle v srce, o strnjeni krvi v levem prekatu, o duhu po kloroformu. Previdnost je v tem primeru neobhodno potrebna.

Tudi o dosierih dr. Mengeleja o dvojčkih so le običajni rezultati opažanj, rentgenski posnetki in risbe. Vzrok smrti pa ni vpisan v rubriki. Tudi jaz je ne izpolnim.

Nešteto vzrokov smrti sem že ugotovil v svojem življenju. Pri umorjencih, ki so jih umorili iz ljubosumja, zaradi materialnih prednosti ali iz maščevalnosti. Pri samomorih in pri ljudeh, ki so umrli zaradi bolezni.

Vedno sem obdržal svoj mir in distanco, ki sta zdravniku nujno potrebna, pa naj so bili spremljevalni pogoji in rezultati obdukcije še tako pretresljivi.

DOKUMENTI DOKUMENTI DOKUMENTI

Charles McCormac 20

BEG IZ SINGAPURA

»Ali nas ne bi mogli vzeti s seboj nazaj, namreč tja, od koder ste prišli?« se je tokrat vmešal Skinny.

»Bojim se, da ne. Kot sem vam že rekel, imamo posebno nalogo. Evakuirati moramo nekatere ljudi iz Medana; dosti pomembnih ljudi. Vas bomo morali izkreati, pobrati ostale in se vrniti v naše oporišče.«

»Toda saj boste prišli po nas,« se je spet vmešal Skinny.

»Bojim se, da ne bom mogel.«

Spogledali smo se. Naših težav torej še slepa ni bilo konec.

»Ali nam lahko svetujete, kam bi se obrnili?« je vprašal Don.

»Poskusite se prebiti h gverilcem; ti se borijo v gorah srednje Sumatre.«

»Sveta nebesa!« je vzdihnil Skinny. Takrat pa so Donu popustili živci in jezno ga je nahrulil.

»Tako torej! Ali bi ti raje bil sredi morja ali pa v kakšnem japonskem taborišču, a?«

»No, no. Ne razburjaj se,« je zamrmral Skinny.

Pogovor je upadel, ko je Dornier v nastajajoči temi letel proti severozahodu, da bi prišel do severne obale Sumatre.

Ko sem prvič zagledal Sumatro, se je mračilo, ko pa smo se kakih sto yardov od obale spustili na vodo, je bila že tema. Skozi okna letala smo zagledali veliko gručo Evropejcev in Evroazijcev ob temnem ozadju mangrovcev. Nekateri so tekli ob obali in mahali z rokami proti letalu, drugi pa so se nekako v strahu držali ob strani. Dva Javanca od letalske posadke sta napihnila gumijast čoln in nas prepeljala prek temne, rahlo valoveče vode do obale. Tam sta nas zapustila s površnim »zbogom«, mi pa smo lezli po nerazločnem blatu, ki je ležalo na obali med vodo in mangrovci.

Možje in žene na obali so se plašno umaknili, ko smo se pojavili med njimi, le neki star domačin je stopil naprej in nam z vabečo kretnjo pokazal, naj gremo za njim. Vodil nas je skozi zapletene mangrovce v sončno, bujno džunglo, mi pa smo se izčrpani spotikali za njim, zadevali z nogami ob zvite korenine in gnijoče drevesne štore. Noge nas niso hotele več ubogati. Končno smo le prišli k razdrapani in razhojeni stezi in v nosnice nam je silil rezki vonj po dimu, ki je pričal, da se bližamo vasi.

Po zadnjih nekaj urah in nočeh brez spanja ter dnevih brez hrane in vode, ko smo brez moči bili prepuščeni neusmiljenemu soncu ,ko smo bili čisto blizu smrti, in po radosti, ki smo jo občutili, ko nas je rešilo nizozemsko letalo, sem občutil ,kako mi noge drevene od slabosti, ki mi omamlja tudi možgane. Hodil sem bolj v podzavesti, ne da bi lahko še kaj mislil ali čutil. Ozri sem se po ostalih, ki so se spotikali za menoj kot gumijasti možiclji. Opazil sem, da se Roy spotika še bolj od ostalih dveh. Prvič sem opazil, kako slaboten je v resnici. Njegov bledi obraz je ovlažil nezdrav znoj in le srčnost ter neomajna volja sta ga držala pokonci, da nam je lahko sledil. Spomnil sem se, da je v Pasir Panjangu mnogo irpel zaradi griže. Počakal sem ga.

»Ti je hudo, Roy?« sem ga vprašal.

»Vse v redu, Mac. Griža me malo daje, to je vse.«

»Te naj podprem? «

»Ne, ni treba. Vse je v redu.«

Toda to ni bilo res. Naenkrat je omahnil naprej. Z Donom sva ga zgrabila vsak za eno roko in mu tako pomagala dalje.

Obšli smo prvo vas in po kakih dveh miljah težke poti po vlažni goščavi gnijočih mangrovcev in zakrnelih bambusov — medtem ko so nas veliki listi sem ter tja udarjali po obrazu — prišli do vasice na majhni, zmočvirjeni čistini. Bila je očitno zgrajena na robu močvirja, kajti večinoma so kolibe stale na kolih, nekatere pa kar v vodi. V daljavi sem opazil odsev mesečine na mirni površini nekega jezera. Pojma nisem imel, kje smo, razen tega, da sem vedel, da bi moral biti Medan nekje na severovzhodnem koncu Sumatre. Kolikor sem se spomnil, so bila tam večinoma močvirja, porasla z nizkimi mangrovci in ozkimi prekopi.

Stari domačin se je ustavil, potem pa šel k eni izmed kolib. Pomahal nam je, naj pridemo za njim po stopnicah, ki so bile vsekane v drevesno deblo. Otipali smo si pot v temno notranjost in tam v istem hipu omahnili na tla, ki so bila pokrita s slamo. Prevzel nas je nenavaden občutek varnosti. Starec se nam je smehljal, kot se samo oče smehlja svojim otrokom, ko se vrnejo domov utrujeni od igre; prižgal je malo oljenico in nas povabil, naj se odpočijemo ter ostanemo tu do jutra. Polegli smo na slamo, luč pa je metala po nas dolge sence. Bili smo štiri utrujene, mršave in izmozgane pojave, ki so uživale v udobju, katerega jim je poslalo samo nebo. Starec je odšel, a se takoj vrnil z dvema ženama. Ena je nosila poln vrč vode, druga pa pladenj s hrano. Pohlepno smo pili vodo in ženska je morala trikrat iti ponjo — potem pa smo se vrgli z istim pohlepom na hrano. Nobeden od nas ni vedel, kaj je in to nas tudi ni zanimalo. V glavnem je bil to riž, topel in tečen. Jedli smo in spet jedli — mnogo več kot so lahko prenesli naši želodci. Domačin in ženi so nas opazovali. Ena izmed žensk je stopila bliže in nam še naložila riža v grobo izdelane skodele, da smo se res pošteno napokali. Don je prvi odnehal. Kar med jedjo je zakinkal, sedeč s prekrižanimi nogami in s posodo riža v naročju ter z leseno žlico v roki.

Zahvalil sem se starcu v malajščini za njegovo prijaznost in ga prosil, naj oprosti mojemu prijatelju zaradi nekoliko nedostojnega vedenja.

»Nič ne de,« je mirno odgovoril. »Najedli ste se, zdaj pa spite.«

S slabotnim nasmehom pod brki, ki so se belo odražali na njegovem potemnelem obrazu, nas je zapustil. Ženski pa sta se nalahno priklonili, potem pa sledili starcu. Cul sem rahle stopinje njihovih nog po lesenih stopnicah, se zleknil, zakopal glavo v dlani in v hipu zaspal.

Spali smo dolgo, globoko in mirno.

Skinny se je prvi prebudil — vsaj tako nam je rekel — toda tudi on se je dvignil le malo pred poldnevom. Najprej si je ogledal vas, potem pa se vrnil v kočo in čakal, kdaj se bomo ostali zbudili. Ko sem se prebudil, je čepe strmel skozi vhod v slepečo sončno svetlobo. Don pa je stokal kot otrok v spanju in si z rokami zakrival oči.

»Kje je Roy?« sem tiho vprašal, da ne bi prebudil Dona.

Skinny je odkolovrati proti vhodu in si z roko pomenljivo pogladil trebuh in razpotegnil usta.

Janez Teran govori o vtisih s svetovnega prvenstva v namiznem tenisu v Pekingu

EDINA MUHA

(Sedmo nadaljevanje)

Med našim 18-dnevnim bivanjem v Pekingu smo imeli toliko časa, da smo si ogledali mesto in dobili vtis o življenju na Kitajskem.

V Pekingu živi okoli 4 milijone prebivalcev, toda to mesto še zdaleč ne izgleda tako, kot so mesta pri nas. V glavnem ga sestavljajo nizke hišice, v katerih živi v zelo slabih pogojih kitajsko ljudstvo. Skozi vse mesto poteka široka cesta, na kateri pa ni videti takšnenega prometa kot pri nas. Cesta je polna rikš, kolesarjev in tovornih avtomobilov, tako da komaj prideš čez cesto.

Vsi ljudje so oblečeni v modre platnene obleke, hranijo pa se v glavnem v menzah. Vsak Kitajec ima knjižico in določeno količino točk, za katere lahko kupi samo omejeno količino življenjskih potrebščin. V mestu ni kanalizacije in odpadke odvažajo s posebnimi vozovi. Vode iz vodovoda se ne sme piti in jo je treba pred tem vedno prekuhati.

Zanimivo je bilo, da smo med vsem našim bivanjem v kitajski prestolnici videli samo eno muho in še ta je bila v naši ambasadi. Kitajci so namreč v nekaj letih z načrtnim uničevanjem iztrebili ves ta mrčes. Vsak Kitajec je nosil s seboj posebno mrežico, s katero je uničil vsako muho, ki jo je srečal. Vsi prebivalci so to zadevo vzeli resno in tako je danes Peking praktično brez muh. To je vsekakor precejšnjega pomena, če pomislimo, koliko kužnih bolezni prenašajo prav ti mali nadlegovalci človeških bivališč.

Podobna usoda je bila namenjena tudi vrabcem, ki pa so jih prenehali uničevati, ko so videli, da so ti ptiči tudi koristni, prav zaradi tega, ker uničujejo mrčes.

Zelo smo bili tudi presenečeni nad posebno kitajsko gimnastiko. Vsako jutro ob 10. uri veliko domačinov telovadi po glasbenih taktih iz radia. Razen tega sprva nismo vedeli, kaj delajo nekateri Kitajci, ki smo jih vsako jutro opazovali na sosednjem dvorišču. Stali so v vrsti nepremično, imeli roke dvignjene v posebnem položaju in gledali v neskončnost. Kasneje smo zvedeli, da je to specialna kitajska gimnastika.

(Dalje prihodnjič)

NAŠ RAZGOVOR

Češnje v Radovljici

Ta teden je bil višek sezone češenj na Goriškem. Slavica Flej iz Šmartna v goriških Brdih jih vsak dan pripelje na gorenjsko tržišče. Te dni sem jo srečal v Radovljici. Takoj je bila pripravljena za razgovor.

»Koliko kg češenj pripeljete vsak dan?«

»Nad 300 kilogramov in gredo vse v promet.«

Videl sem, da je imela na pultu slabše in boljše češnje. Boljše so bile po 140 dinarjev, slabše pa po 100 dinarjev.

»Kdaj je pravzaprav na Goriškem največja sezona češenj?«

»Ta teden, potem pa se bo dalo dobiti češnje še kakih štirinajst dni.«

»Ali vedno prodajate češnje samo v Radovljici?«

»Lani sem hodila na Bled, letos pa sem si izbrala Radovljico.«

»Kako pa je kaj z ostalim sadjem, ali pričakujete dobro letino?«

»Kaže, da bo letos precej breskev, hrušk in tudi zelenjave.«

»Ali boste tudi to sadje prišli prodajati na Gorenjsko?«

»Seveda bom prišla in sicer breskve in hruške.«

»Kolikokrat pa boste letos še pripeljali češnje?«

»Računam, da še petkrat do šestkrat.«

Tako se je končal najin razgovor in poslovila sva se z željo, da bi bila prihodnje leto še boljša letina.

M. Z.

GOLICA NE BO GOLA

Gorska straža tabornikov bo ohranila redko cvetje - Na „izlet" po narcise za vrt

Taborniki skrbno spravijo »zaple-njeno« cvetje

Golica je v zadnjem času, ko je pobeljena z lepimi cvetovi narcis, postala pravo mravljišče izletnikov in turistov — ljubiteljev narave. Tudi mi smo jo obiskali prejšnjo nedeljo, povabili pa so nas taborniki — gorski stražarji, ki skrbe, da bi obiskovalci Golice ne potrgali preveč redkih cvetic.

Čeprav smo bili precej zgodnji, smo bili že skoraj med zadnjimi, ki nas je tisto dopoldne zvabila Golica. Vso pot do Doma na Planini pod Golico pa smo srečavali izletnike za izletniki, avtomobile in motorje, ki so parkirali v gozdnih stezicah, pred samim domom pa je bilo kot v velemestu — nepopisen promet. Prvi znanec pa nam je povedal, da naj se ne čudimo prometu, češ da to še ni nič. »Priti bi morali prejšnjo nedeljo, ko smo imeli zaključek »Tedna narcis,« nam je začel pripovedovati. »Ne pretiravam, če bom rekel, da je bilo na Planini pod Golico nad 600 avtomobilov, seveda največ »fičkotov«, ki so jih vozili šoferji - amaterji. Dogodki na cesti so bili zaradi tega večkrat kar smešni. Predvsem pa takrat, ko so se morali mali »fičkoti« umakniti s ceste vsake pol ure pred velikim avtobusom. Precej »fičkotov« je obtičalo v grabnih zaradi nezadostnega znanja upravljanja vozil šoferjev - amaterjev. Prenekatere so morali kar z rokami postaviti spet na cesto.«

RAZGOVOR S TABORNIKI

Nas tokrat seveda niso zanimale prometne zgodbe, saj je teh tudi drugod precej, še preveč. Zanimalo nas pa je, kako se obiskovalci Golice »pasejo« med narcisami. O tem smo se pogovorili s taborniki, gorskimi stražarji, ki čuvajo naravne lepote.

Srečanje z njimi je bilo prisrčno, s podatki pa so nam bili kaj hitro na uslugo.

Gorski stražarji so se lotili smotrnih akcij za čuvanje cvetic šele pred nekaj leti, ko so nekateri »izletniki« kar s polnimi nahrbtniki narcis hiteli spet v dolino. Prav zaradi teh pa je obstajala nevarnost, da bo turistična Golica, tista Golica, ki je znana samo po narcisah, postala res gola, brez redkih cvetic, ki so že leta in leta slovele daleč naokoli. Nekdaj tako množično trganje narcis, pa so gorski stražarji doslej že močno zavrli. Pri svojem delu so si pomagali z letaki »Čuvajmo lepote naših planin!«, katerega dobi vsak obiskovalec brž kot pride v bližino narcis, z njimi pa »okrasijo« tudi vsa vozila. V kolikor pa ta opozorila ne odvrnejo, taborniki obiskovalcem Golice preprosto odvzamejo natrgano cvetje.

»Naše delo se je doslej pokazalo uspešno«, nam je začel pripovedovati tabornik Marjan Tičar. »Množično trganje zaščitenih cvetic smo že skoraj preprečili, vendar pa so še izjeme, s katerimi imamo večkrat neprijetne posle. Razveseljivo pa je, da imamo vse manj preglavic z dijaki na šolskih izletih. Zato tem, zlasti iz oddaljenejših krajev, včasih tudi dovolimo odtrgati po eno narciso, čeprav je to prepovedano.«

»JIH BO DESET DOVOLJ?«

Tako je vprašal mož svojo ženo, ki sta tisto nedeljo tudi prišla na Golico, seveda ne kot izletnika.

Motor sta pustila ob cesti, potem pa polskala skriven kotiček, kjer tudi rastejo bele narcise. Kljub temu pa smo jih našli pri delu. Z nožem sta s koreninami ruvala prepovedane rože, iz njunega razgovora pa smo kaj lahko sklepali, da nameravata z njimi okrasiti vrt ob svoji hiši.

Podobnih prizorov smo lahko videli še več.

V zvezi s tem pa sta se dogodila dva primera, ki jih moramo zapisati:

Tabornik — gorski stražar — je nekoga opozoril, da ne sme trgati narcis. Le-ta mu je zabrusil: »Tiho bodi, smrkavec! Se bova že še videla.«

Minulo je komaj dobre pol ure in mimo istega tabornika je pridrvel motor S-22826. Na njem je bil človek, ki ga je tabornik prej opozoril. Motorist je peljal naravnost na tabornika, ki se je nesreči izognil v zadnjem trenutku.

V drugem primeru pa so taborniki pregledovali nekatere »izletnike«, ki so imeli skrite narcise. Pri njihovem delu pa jih je oviral avtomobil S-18373. Šofer je nalašč zapeljal mednje in jim preprečil akcijo.

Takšni primeri pa so postali le še redkost in bodo s časom prav gotovo povsem odpadli. Prav gotovo pa bodo imeli za to največ zasluг taborniki, čeprav bomo potem vsi ponosni, ker Golica ne bo gola. Seveda pa tudi taborniki ne bodo mogli z uspehom opraviti svoje naloge, če jim pri njihovem delu ne bomo pomagali vsi, predvsem pa tisti, ki jim je izlet v planine v razvedrilo in ne v namišljeni »izlet«.

B. F.

Lestvica Gorenjske nogometne podzveze

Pred jutrišnjim zadjim kolom

Jesenice	13	10	1	2	64:18	21
Tržič	13	9	2	2	57:18	20
Mladost	13	9	2	2	43:16	20
Škofja Loka	13	8	3	2	47:20	19
Planika	13	4	0	9	23:45	8
Prešeren	13	3	1	9	32:61	7
Naklo	13	2	2	9	26:47	6
Senčur	13	1	1	11	13:80	3

Prvo mesto je tako rekoč že oddano, saj Nakelčani Jeseničanom ne bodo ogrožali zasluženega primata. Za drugo mesto pa sta še vedno dva resna kandidata (Tržič in Mladost), ki sta tudi jutrišnja neposredna tekmeca. Zmagovalec iz tega dvoboja bo gorenjski »vicešampion«, medtem ko bo premaganec šele četrti, ker bo loški Partizan prav gotovo odpravil Svobodo iz Senčurja. — Ce Jeseničani jutri izgubijo obe točki, kar pa je malo verjetno, bo zmagovalec iz Tržiča prvak GNP. Praktične možnosti za osvojitev najvišjega mesta nima več edino Škofja Loka (od štirih kandidatov skozi vse prvenstvo).

Nabrala je šopek narcis in jo mahnila v dolino. Na kar so jo opozorili gorski stražarji, se ni ozirala.

Naša športna prognoza

Kranjčanom ena točka premalo

Tudi tekmovanje v Gorenjski nogometni podzvezi se bliža koncu, saj je na sporedu le še 14. kolo in zaostala tekma Prešeren : Planika ,medtem ko bo ligaš Triglav odigral še dve tekmi — jutri z Rudarjem in čez štirinajst dni (če bo prihodnjo nedeljo srečanje Slovenija : Koroška) z Novo Gorico. Tokrat torej naši bralci zadnjič prognozirajo izide prvenstvenih tekem na Gorenjskem.

V nedeljskem kolu se je resničnim rezultatom najbolj približal Zvone Mlakar iz Kranja, ki ga je prevaril le Triglav v tekmi s Slovanom. Zvone Mlakar je naš nagrajenec iz VIII. kola.

Za jutrišnje IX. kolo naše športne prognoze smo prejeli tele napovedi:

Po vrsti jih pošiljajo Vinko Fajfar iz Kranja, Anton Plut iz Kranja, Janez Žitnik iz Boh. Bistrice, Ignac Drempetič iz Britofa, Janez Rauter iz Kranja, Janez Žumer iz Kranja, Vladislav Eržen iz Kranja, Zvone Mlakar iz Kranja, Ciril Kljun iz Drulovke, Peter Piškur iz Žirovnice in Janez Ravnik iz Boh. Bistrice.

Že prvo srečanje je bilo za naše »ugankarje« precej kočljivo, saj gre pri tem za pomembno stvar. Triglav, ki mu še vedno tli pod nogami, bo gostil trboveljskega Rudarja; ta pa je na lestvici kar trdno in visoko uvrščen. Kranjčanom bo jutri ena točka gotovo premalo.

Tudi druga tekma ne bo nič manj zanimiva, saj lahko spremeni vrh končne tabele, po teoretičnem izračunu pa lahko odloča o naslovu gorenjskih prvakov.

Triglav : Rudar	1	1	1	2	2	1	0	1	1	2	0
Tržič : Mladost	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Naklo : Jesenice	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Škofja Loka : Senčur	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Planika : Triglav B	2	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1
Krim : Nova Gorica	0	1	1	1	2	0	2	1	1	1	1

Tudi za odbojko je v Radovljici veliko zanimanje

Odslej državno prvenstvo v dveh conah

Preteklo nedeljo je bila v Ljubljani v prostorih Kluba poslancev seja upravnega odbora Zveze za drsanje in hokej na ledu Jugoslavije

Najzanimivejša točka dnevnega reda je bila prav gotovo razprava o novem sistemu tekmovanja za državno prvenstvo. O tej točki je bilo precej govora in precej nasprotujočih si mnenj, vendar je končno obveljal predlog hrvatskih in slovenskih klubov, ki so predlagali, da bi se prihodnje državno prvenstvo odvijalo v dveh conah — zahodni in vzhodni. Po dva najboljša iz obeh skupin, bi se nato pomerila za prvaka, ostali udeleženci pa bi na turnirski prireditvi odločali o plasmaju od petega do osmega mesta.

● Kaže, da bo ta sistem tekmovanja še bolj popularizira hokejski šport, saj bodo lahko v tem tekmovanju nastopali tudi klubi, ki se jim doslej sploh ni bilo moč uvrstiti v zvezno ligo.

O telesnovzgojni dejavnosti v Radovljici

Težnje po enotnem društvu

PREMALO VODNIKOV — 2 MILIJONA DINARJEV

O športni in telesnovzgojni dejavnosti v Radovljici je bilo pred leti prav gotovo več slišati kot je danes. Omenimo naj samo plavalce, ki so se že povzpeli v vrh slovenskega plavanja, potem košarkarje, smučarje in druge športnike.

Danes pa je pravzaprav med radovljiškimi športniki precejšnje mrtvilo. Kje so vzroki za to, sem se ondan pozanimal pri predsedniku TVD »Partizan« v Radovljici tovarišu **Jožetu Pezdiču.**

»Največji problem v Radovljici je neurejena telovadnica«, je začel pripovedovati tovariš Pezdič. Kot sem videl, telovadnica res ni v najboljšem redu. Pod je valovit in les je že začela uničevati lesna goba. Radovljiški športni delavci so letos uspeli dobiti vsaj toliko denarja, da bodo telovadnico vsaj zasilno popravili. Naredili bodo nov pod, uredili sanitarne naprave in pridobili klubske prostore. Razen tega bodo v telovadnici naredili tudi manjši oder, na katerem bodo lahko prirejali telovadne nastope.

Občinski ljudski odbor v Radovljici je Partizanu že dodelil zemljišče, na katerem si bodo športniki največ s prostovoljnim delom zgradili rokometno, košarkarsko in odbojkarsko igrišče. Ob domu TVD »Partizan« pa so si že uredili telovadišče in pripravili jame za skok v daljino in višino.

V zadnjem času so dobili tudi nekaj sredstev, da so si nabavili novo telovadno orodje, kajti sedanje je bilo neuporabno. Nasploh pa se upravni odbor Partizana v Radovljici trudi, da bi vso športno dejavnost v Radovljici združili v enotno telesnovzgojno društvo. Sedaj so športniki v Radovljici zelo razdrobljeni. Telovadci delajo posebej, prav tako kegljači, sankači itd. Sredstva so tako precej razdrobljena. Z enotnim vodstvom pa bi se prav gotovo bolj smotrno trošila.

Za vso športno dejavnost v Radovljici imajo na razpolago okoli 2 milijona dinarjev. Od teh sredstev dobi TVD »Partizan« 800.000 dinarjev, športno društvo Prešeren pa okoli 1 milijon dinarjev in sankači 150.000 dinarjev.

Tovariš Pezdič mi je še povedal, da so se za denarno pomoč obrnili tudi na vsa večja in manjša podjetja v radovljiški občini. Toda na žalost so prav pri večjih podjetjih, kot so Veriga, Elan in Plamen, naleteli na gluha ušesa. Razveseljivo pa je, da so manjša podjetja in Kemična tovarna Podnart razumela prošnje športnikov in jim pomagala.

Med nalogami, ki so si jih postavili športni delavci v Radovljici, je tudi vključevanje kmečke mladine v športne vrste. Menijo, da bi morala tu mladinska organizacija bolj sodelovati prav s športnimi organizacijami, saj bi preko nje pridobili precej več članov in še posebej kmečke mladine.

Večji problem v radovljiški telesnovzgojni dejavnosti so tudi vodniki. Teh sploh ni moč dobiti. Pravijo, da je po šolah precej učiteljev telovadbe in razen Aleksa Cebulja, ki res nesebično dela na področju telesne vzgoje, ni nobenega, ki bi priskočil na pomoč.

Toda kljub težavam v Radovljici ne bodo odnehali. Zastavili so si naloge in računajo, da bodo čez leto dni že vidni prvi večji uspehi.